

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77
Str. Baron L. Pop

SZERKESZTŐSÉG TELEFON

Ejeli telefon

ELŐFIZETÉSI

Egész év 1. Díszter 2. Il. 8.

Negyed 320 "

Egy hó 110 "

X évfolyam 3. szám

1929 Január 4 péntek

* 5689 év Tébát 21 *

ÚJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Lloyd George szemleuton

Lloyd George utra kel. Ellátogat Európa összes fővárosaiba, hogy szemléljen szembe lássa azokat az eredményeket, amelyeknek magvát tíz évvel ezelőtt az öreg Clemenceauval együtt ő vetette el az akkori Európa vértől iszamos televényébe. Barátja és fegyvertársa — a kivénült francia tigris már nem kél többé utra, Clemenceau elvonult bretagnei magányába és könyveket ír az emberi természet titkairól. A tigris leszerpelt, de Lloyd George nem akarja tudomásul venni, hogy ideje lejárt s az a liberalizmus, amelyet egy évtizeddel ezelőtt ő képviselt, már nem vallja vezérének őt.

Néha-néha még kiütözik a békeszerződések ravasz kompilátorából a régi harcos liberális államférfiu, — népszerűsége alátámasztására még elkialt egy-egy pacifista szöveget, de a történeteknek is van bosszú ereje s Lloyd Georgegera immár kevesen hallgatnak.

Nagyon valószínű s lélektanilag kiváltképpen indokolható ezzel a ténnyel Lloyd George utrakelése. A tehetséges embernek, aki hűtlen lett saját tehetségéhez és koncepcióihoz, ha cselekedetre nincs már alkalm, — szüksége van legalább a szemlélődésre. És Lloyd George szemlélődni jön a tíz év utáni mai Európába.

Ha Lloyd George ad valamit saját művének jelentőségére, ha becsüli valamire a hatást, amit politikai kortársaira valamikor gyakorolt, úgy csak elszomrodott szívvel mehet végig a mai Európa metropolisain. Mert ezekben a metropolisokban sem békével, sem megelégedettséggel, de mégis relatív nyugalommal sem fog találkozni. Az intenciók, amelyekkel a békeszerződések asztalánál Wilson és Lloyd George annakidején hangoztattak, keserű valósággá változtak át. A béke tízedik évében negyvenmillió — tehát egy egész nagy nemzet népeségének megfelelő embercsorort, — nyögő a kisebbségi sors átkait, a szociális haladás ígéretei még tíz százalékban sem teljesültek be s az örök béke édenkertje helyén a legmértéktelebb fegyverkezés kigyója sziszeg.

Lloyd George utja minden valószínűség szerint először Párisba fog vezetni. A francia forradalom történelmi tradíciókkal átítatott levegőjében a neo-nacionalizmus miazmái keringenek s Briand pacifista szövegei fölött a visszatérő kongregációk örömdala hangzik. A német területek kiürítését sürgető francia baloldali pártok Herriot vezérével kénytelenek voltak kilépni a kormányból s az angol liberalizmus ősz bajnoka bizonyára azokról a perekről is hallani fog egy és más intimtást Párisban, amelyet az elszászi autonómisták ellen indítottak Poincarék. A francia haladás anélkül is kátyuba jutott szeptembertől a reneszánszát élő francia klerikalizmus exoziturái vontatják visszafelé. Ez a helyzet Párisban, ezt láthatja Lloyd George a francia fővárosban.

Ha netán Madridba kerekedne kedve ellátogatni Lloyd George, ott is épületes dolgokat láthatna. Ha betéved a spanyol parlamentbe, kezét szoríthatna egy csomó tábornokkal, akiket Primo de

Rivera ültetett be a padokba, hogy törvényt szabjanak az iparosoknak, a munkásnak és az intellektuálnak. Egy kis tengeri uttal Rómába juthat el azután a volt angol miniszterelnök, ahol természetesen elsősorban Mussolinivel fog majd kezét, aki ennek a látogatásnak minden biznnyal fölöttébb örülni fog. A Duce alighanem ki fogja oktatni az ősz liberális vezért a liberalizmus hátrányait illetőleg és ajánlani fogja neki azokat a jól bevált módszereket, amelyek az olasz fascizmus pillérei nyugszá-

nak — a terrort, az imperializmust és a gondolat minden néven nevezendő megnyilatkozásának elnyomását. Budapestben hasonló vívmányokon pihenhet meg Lloyd George szemlélődő szeme s közép-európai utján egyedül Bécs és Prága lesznek talán azok a városok, ahol Lloyd George ifjúkori politikai ábrándjainak halvány teljesülését üdvözölheti.

Nem hisszük, hogy Lloyd George a Balkán ügyei valami különsképen érdekelnek, de ha a balkáni aktualitások közül a legérdekesebbet akarja közelről látni, úgy nyilván Jugoszláviába kell elfáradnia, ahol a béke tízedik évében szemlél-szemben találhatja magát az általa kreált és általa annyit hangoztatott pacifista szemmel ellentétével. Jugoszlávia a legiskolapeldásabb biznnyosága annak a felületes, lélektelen munkának,

amelyet a békeszerződések asztalánál Lloyd George és társai végeztek és amelynek szelleme mindörökké kísértésként fog visszajárni Lloyd George elvont helyekébe.

Bizony, bizony a szemlélődő Lloyd George nem fog sokat viszonzítani a liberalizmus gondolatvilágából. Európa metropolisaiiban s talán egyedül Berlin, a letiport, vérgigózt nemzet fővárosa lesz az a hely, ahol fejlődést, demokráciát munkát és emberséget fog tapasztalhatni a hajdani könyörtelenség Lloyd Georgeja. Itt Berliuben láthatja majd, hogy az elnyomatásból és az igazságtalanságból néha az igazság szelleme kél életre. S talán ez lesz az egyetlen fix pont Európában, amelyen az ősz liberális vezér tekintete nyugodtan megpihenhet.

„Hivatalbalépésem első napján 300 fölösleges tisztviselőt bocsátottam el”

— mondja Ghiulea professor, a munkaügyi minisztérium államtitkára

Bucuresti-Bukarest, január 3. Az *Új Kelet tud.* Bukarest és Kolozsvár között az expressz ékezőkocsijában a véletlen hozott össze Nicolae Ghiulea professzorral, a kolozsvári egyetem tudós szociálpolitikusával, aki megragadta az alkalmat, hogy a kétételes parlamenti szünet alatt, hazaszökjék családjá meglátogatására. Ghiulea professor munkaerejét és képességeit ugyancsak igénybe veszi az új rezsim. Azonkívül, hogy a munkaügyi minisztérium államtitkára, képviselő is egyidejűleg, azután Beszarabia kormánybiztosa és az inséges vidékek ellátását irányító bizottság elnöke. E működésében kora reggeltől éjfélig dolgozik a fővárosban. Most azonban, az ékezőkocsi halk, diszkrét zsongásában ideje és alkalmá van eldiskurálni a politikai élet aktualitásairól. Ghiulea professor *Maniu* egyik bizalmasa és tanácsadója. Érdekes kulisszatitkokat tud a kölcsöntárgyalások menetéről, majd a munkaügyi minisztérium kérdéseiről beszél és néhány megdöbbentő részletet mond el arról a hihetetlen gazdálkodásról, amelyet az elmúlt kormányok folytattak a minisztériummal és azon keresztül a munkássággal szemben.

300 felesleges tisztviselő

— Midőn államtitkárrá való kinevezésem után a munkaügyi minisztérium vezetését átvettem, — mondja Ghiulea professor — olyan keoszt olyan hallatlan állapotokat, olyan feloldulást és anynyi immoralitást találtam ami egyenesen elrámított. A minisztériumban valóságilag *nyüzsögtek az olyan tisztviselők, akiket politikai érdemeik jutalmazásul helyeztek el az előző kormányok.* És a legnagyobb megdöbbenéssel állapítottam meg, hogy ezeket a tisztviselőket — akik természetesen nem voltak felvehető a budgetbe. — azokból az alpkb; fizeték, amelyeket a munkásság egészségügyi és szociális helyzetének javítására gyűjtöttek egybe különböző adók és illetékek útján. Hivatalbalépésem első napján azonnal kitétem a minisztériumból háromszáz tisztviselőt és kitebtem vol-

na másik háromszázat, anélkül, hogy a minisztérium működésében a legcsekélyebb fennakadás is állott volna be

— Ugyanekkor megállapítottam azt is, hogy az immoralitás milyen ijesztő módon megfertőzte a minisztérium tisztviselői karát *fel egészen a vezérigazgatókig.* Vizsgálatot indítottam meg a bünyös tisztviselők ellen és ennek a vizsgálatnak könyörtelen elmozdítás lesz a következménye. Azt akarom, hogy a minisztériumban nyugati atmoszférát honosítsak meg amely lehetővé teszi a minisztérium civilizált működését és egy a munkásság sorsának szociális és kultúmvívójának emelését megnyitó törvényhozás megkezdését. Természetesen azonnal gondoskodtam róla, hogy a munkások számára összegyűjtött alapokból egy banit se fizessenek ki többet protezsált és fölösleges tisztviselők fizetéseire s hogy ezek az alapok valóban a munkásság helyzetének javítását szolgálják.

— Milyen törvényjavaslatoakat készít elő a minisztérium a munkaügyi törvényhozás terén?

Kollektívszerződést minden téren

— A munkaadók és munkások közötti viszonyt általános törvényel fogjuk szabályozni. A kollektív munkaszerződést ki fogjuk terjeszteni a termelés minden ágára, mert meggyőződésünk az hogy a munkásság védelmének és a munkaadók és munkás közötti viszony megrendszabályozásának legeredményesebb, sőt talán egyetlen lehetséges eszköze a kollektív szerződés. A legszigorúbban fogjuk ellenőrizni, hogy a nyolcórás munkaidőt minden téren respektálják. Ebben a tekintetben törvényhozásilag fogjuk biztosítani a romániai munkáságnak mindazokat a jogokat, amelyeket a nyugati államok munkáságnak ezen a téren kiharcoltak maguknak.

— Milyen álláspontot foglal el az új kormány a szakszervezetekkel szemben?

— A szakszervezeteket reorganizálni fogjuk, biztosítva számukra természetesen a legteljesebb szabadságot. Minden-

esetre azonban igyekezni fogunk odahatni, hogy a munkásság legyen különbözőségét professzionális érdekei és politikai céljai között. A politika kizárása a szakszervezetekből a legbiztosabb garanciája lesz a munkásság érdekei biztosításának.

Kiterjesztik a szociális biztosítást

— Elkészítés alatt áll és remélem, hogy a parlamenti szünet után azonnal be fogjuk terjeszteni a parlament elé a szociális biztosításnak az egész országban való megszervezéséről szóló törvényjavaslatot. Ez a törvényjavaslat *kiterjeszti a szociális biztosítást a kereskedelmi alkalmazottakra is többek között.* A szociális biztosításról szóló törvénytervezet alapelve lesz a legszélesebbkörű autonómia biztosítása ez intézmény számára, s a legszélesebbkörű decentralizáció ugyanabban az időben. Az állam fenntartja ellenőrző és irányító jogát a szociális biztosítás terén.

Ghiulea professor a nyilatkozat során többször is hangsúlyozta, hogy az új kormány éppen az állam érdekében akar gondoskodni a munkásság érdekeinek garantálásáról és kultúmvívójának emeléséről. A professor a szociálpolitika tanára a kolozsvári egyetemen és nagyon jól ismeri ennek az égetően megoldásra váró problémának szövevényes ágazódásait. S mint maga Ghiulea professor jelentette ki, a baksis deportálása a munkaügyi minisztériumból, a munkásalapok rendeltetési helyére való juttatása csak kezdetét jelentik programja megvalósításának.

A kezdet kétségtelemül bizlató.

(k. r.)

— Az amerikai szenátus rövidesen ratifikálja a Kellogg-egyezményt. Londonból jelentik: Washingtoni jelentés szerint Borah szenátor egyik lap munkatársának kijelentette, hogy a szenátus a flottafejlesztési program letárgyalása előtt ratifikálni fogja a Kellogg-egyezményt.

Amanullah reformjai feláldozása árán kénytelen biztosítani hatalmát

London, január 3. Kabuli jelentés szerint Amanullah király megbízottai megkezdték a tárgyalásokat egyes felkelő törzsek vezetőivel.

A kormánycsapatok újra birtokukba vették az afgán fővárost. Bevonulásukkor a lakosság nagy óvációban részesítette a sereget.

A király tárgyalási hajlandóságából az

angol fővárosban arra következtetnek, hogy Amanullahban meg van a hajlandóság arra, hogy egyes reformok életbe lépését tovább ne erőszakolja.

London, január 3. Kabuli jelentések szerint Amanullah király elhatározta, hogy a felkelők kivánságainak egyrészt teljesíti. A király máris elrendelte a kifogásolt kabuli felsőbb leányiskola be-

zárását s intézkedett a vasárnapi munkaszünet felfüggesztése iránt. Afganisztánban ezentúl újra péntek lesz a munkaszüneti nap. A király ezeken kívül vissza fogja állítani a főnemesek tanácsát, amelyben az összes törzsek vezetői helyet kapnak. Amanullah hatalma a reformok eltörlése révén most már biztosítottnak látszik.

Kolozsvár bűnügyi statisztikája 1928-ban

A büntetteknek alig 25 százalékát derítette ki a kolozsvári rendőrség bűnügyi osztálya

Sürgős átszervezésre szorul a kolozsvári rendőrség

(Cluj-Kolozsvár, január 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári rendőrség bűnügyi osztályának agilis és rátermett igazgatója, Aurel Draghiciu, most hozta nyilvánosságra a bűnügyi osztálynak az 1928-as esztendőről szóló jelentését. Az évek hossza során megszokott rendőrségi jelentések mindig hű tükröképpé nyújtják annak a kapcsolatnak, amely a rendőrséggel a közönséggel egybefűzi és bizonyítékát adja annak, hogy mennyiben sikerült a rendőrségnek a város életében betöltött rendfentartói szerepének helytállania. A különböző rendőrségi szekciók közül éppen a bűnügyi osztály az, amely a nagyközönség szempontjából a legfontosabb szerepet tölti be és mai szociális berendezkedésünkben komoly társadalmi tényezőként jöhet számításba. Ha valaki véleményét akar alkotni magának egy város életéről egészen bizonyos, hogy elsőszóban a rendőrség munkáját vizsgálja fölül és azon keresztül állapítja meg azt, hogy a város nyugati metropolisokhoz vagy a Balkán laza közbiztonságú városaihoz áll-e közelebb.

szabadon garázdálkodhatnak a tolvajok Kolozsváron

Szükségesnek tartottuk a fentiek elmondását most, amikor a kolozsvári rendőrség bűnügyi osztályának statisztikájából kapjuk elő a Kolozsvár közbiztonságáról a beszélő adatokat. Ezek az adatok valósággal ijesztő képét mutatják annak, hogy a kolozsvári rendőrség mennyire nem tudta az elmúlt esztendőben hivatását betölteni. A jelentés egészen egyszerűen arról ad számot, hogy Kolozsváron szabadon követelhetek el lopásokat, a zsebtolvajok fűtyörésze emelhetik el a pénztárcákat a polgárok zsebeiből: a kolozsvári rendőrség képtelen arra, hogy a csirkefogókat fülöncsípje és garantálni tudja a közönség vagyonbiztonságát. A jelentés szerint Kolozsváron az elmúlt esztendőben 216 betöréses lopást követtek el, amelynek tettesit mindössze 71 esetben sikerült kézrekeríteni, míg 145 károsult kolozsvári polgár mind a mai napig hiába várja, hogy lakásának hivatalan látogatóit zár alá tegyék. Az elkövetett lopások között a 30-50 ezer tételek szerepelnek a legsűrűbben, de 100 ezertől 1 millióig a legkülönbözőbb számok beszélnek arról, hogy az elmúlt esztendőben fantasztikus összegre rugnak fel a város területén ellopott értékek.

225 szélhámos közül 181 van szabadon

Nem kevésbé megrökönytető mértékkel zárták a zsebtolvajlások könyvelését. Elkövettek Kolozsváron 144 zsebtolvajlást, ebből 32 esetben sikerült elcsipni a tolvajt, míg 112 zsebtolvajlás kiderítetlen maradt. Az alkalmi tolvajlások statisztikája a legtekintélyesebb: 591 alkalmi lopást mutat ki a statisztika, melyek közül a nyomozás 137 esetben vezetett sikerre, 457 alkalmi tolvajnak börtön ütik a nyomat. A szélhámosok is szába-

don működhetik az elmúlt esztendőben: 225 feljelentő akadt: akk közül 41-nek adott elégtételt a rendőri nyomozás, míg 181 megtevesztett polgár feljelentései türelmesen fekszenek a rendőrségi akták között. Ugyanez az arány az ezer lejtőnél kisebb lopások statisztikájában. 230 eset közül 45-öt nyomozott ki a rendőrség, míg 186 esetben hiába indította meg a vizsgálatot a bűnügyi osztály. Csúszást összesen 99 esetben követtek el a múlt évben. Ebből 7-et derítették ki, míg 92 esetben nem sikerült eredményre jutnia a rendőrségnek.

2100 tettest köröz a rendőrség

Az általános nyomor és elégedetlenség szomorú képét mutatja az, hogy az elmúlt évben Kolozsváron 34 öngyilkosság és 17 öngyilkossági kísérlet történt. Száznegyvenkét sebesüléssel és nyolc halállal végződő szerencsétlenség egészíti ki ezt a szomorú statisztikát, melynek végeredményeképpen ijesztő szám mutatja, hogy mit végzett a rendőrség az elmúlt esztendőben. A kolozsvári rendőrség összesen 2100 egyént köröz, akik a fent elsorolt bűncselekmények tettesei és akiket egy éven keresztül hiába pró-

bált elfogni az ország rendőrsége.

Ezek a számadatok kétségtelen bizonyítékát nyújtják annak, hogy a kolozsvári rendőrség bűnügyi osztálya sürgős átszervezésre szorul. Annak, hogy az elkövetett bűncselekményeknek alig huszonöt százalékát tudja a kolozsvári rendőrség bűnügyi osztálya kideríteni, egyetlen oka az, hogy a rendőrség a minimumára redukált létszámmal működik. Kolozsvár százezer lakosára összesen (mondj s ird) négy nyomozó deaktív jut akik többé-kevésbé képzettek a maguk szakmájában és ezeket is olyan silány éhbérral díjazták, hogy a rújuk váró tömegtelen bűncselekmény kiderítésére ez semmi körülmények között nem ambicionálhatja. Egyetlenegy régi, bevált deaktívje van a kolozsvári rendőrségnek, de egy helytelen intézkedés őt is az adminisztrációs osztályba állította be, ahelyett, hogy vele is pótolta volna a nyomozóosztály legénységében lévő hiányokat. Radikális átszervezésre van szükség, hogy a kolozsvári rendőrség elöget tudjon tenni hivatásának és biztosítani tudja a közönség vagyon- és életbiztonságát. (Uj Kelet)

Beszédes számok Kolozsvár népesedési statisztikájából

(Cluj-Kolozsvár, január 3. Az Uj Kelet tud.) Kolozsvár város anyakönyvi hivatala most tette közzé Kolozsvár 1928. évi népesedési mozgalmának a statisztikáját. A népesedési mozgalom, legfőbb tükrök a társadalmi helyzet kialakulásának, legfőbb tükröképpé vissza a társadalom fejlődését, vagy visszafejlődését és gazdasági helyzetét.

Kolozsvárnak 1928 végén 98 ezer lakosa volt és valószínűleg ez év végéig 100 ezerre fog emelkedni Kolozsvár lakosságának száma. Ebből kiindulva, annak tudatában, hogy 1900-ban Kolozsvárnak 40 ezer, 1910-ben 60 ezer, 1920-ban pedig

80 ezer lakosa volt, leszögezhetjük hogy Erdély fővárosának lakossága 10 évenként kerekén 20 ezer lélekkel szaporodott. Ez a számbeli emelkedés azonban nem a természetes szaporulatnak az eredménye, amelyben megdöbbentő hanyatlás mutatkozik. A tíz évenkénti 20 ezer lélekkel való szaporodás a falvak lakosságának civilizálódó rétegéből származik, valamint a falvak és a kisvárosok természetes szaporulatából előálló többletből. A falvak s mezővárosok ugyanis egyáltalán, vagy igen kissé mértékben fejlődnek; a lakosság szaporulatát val előálló népfelteleg így nem is talál

Ne vegyen Rádiót vagy alkatrészt

addig, amíg nem hallotta az **ELECTRICA** szenzációs teljesítményű gépeit. Díjtalan bemutatás **Rádió-Szalonunkban**. Kivánságra bárki lakásán vételkötelezettség nélkül készülékeinket üzembe helyezzük. Alkatrészek nagy raktára. Kérje terjedelmes nagy árjegyzékünket.

ELECTRICA

Cluj, Piata Unirii No. 28.

Eladás nagyban és kicsinyben!

Eladás nagyban és kicsinyben!

Butorárleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemünk munkáit foglalkoztathassuk, ha tehát

olcsó és jó butort

Bösendorfer, Stingl, Wirt, Productivgesellschaft és Hoffmann

zongorát, pianinót,

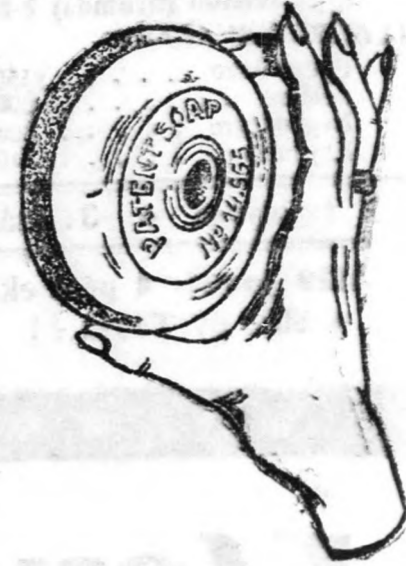
akar vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

butorgyár rt.

hatalmas raktárait. Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

pipere- szappan! Akassza fel
Eza Noseda Gyukas szab.

elhelyezkedési teret ott s kénytelen a nagyobb városokba özönlöni.

A természetes szaporulat különösen az utóbbi években mutat fel lejutó számadatokat. Amíg a háború előtti években, valamint a háborút követő négy-öt év során a születések száma 400-500-al haladta meg a halálozások számát, az utóbbi években ez a szám állandóan csökkenő tendenciát mutat.

1913-ban, vagyis, amikor a városnak 60-65 ezer lakosa volt az ujszülöttek száma 2100, az elhaltak száma pedig 1550 volt. A természetes szaporulat 5,6. 1919-ben, vagyis a háború utolsó évében csupán a házasságok száma volt szokatlanul nagy, a természetes szaporulat 80 ezer lakosnál meg a 80-at sem haladta meg. Eszerint csak minden ezredik emberre esett egy ujszülött. 1920-ban az eredmény már kedvezőbb volt, a természetes szaporulat meghaladta a 260-at. Az 1921-es év népszámlálási statisztikája szomorú adatokat mutat fel. Az 1922-es év azonban a természetes szaporulatban rekordot ért el. 1610 halálzással szemben az ujszülöttek száma 2300 volt, vagyis közel 700 lélekkel szaporodott a város lakossága, csupán ujszülöttek révén. Ezután a természetes szaporulatban állandóan csökkenő tendencia állott be. 1923-ban 400-al, 1924-ben 390-al, 1925-ben 200-al 1926-ban pedig 100-al volt csupán nagyobb az ujszülöttek száma, mint az elhaltaké. 1927-ben 736 házasság volt, 1688 volt az ujszülöttek száma és 1595-ön haltak el. 1928-ban csupán a házasságok száma növekedett ami egyrészt a lakáshiány enyhülte et igazolja, másrészt a gazdasági állapotok is konszolidálódtak némiképpen a falvakra képest. 1928-ban egyébként a házasságok száma 837, az ujszülötteké 1790, az elhalálozások száma pedig 1637 volt.

— Meghalt egy híres műgyűjtő. Londonból jelentik: New-Hawenben tegnap meghalt Warren híres amerikai származású műgyűjtő, aki már évek óta Angliában élt. Warren után hatalmas vagyont képviselő értékek maradtak. Végrendeletéhez képest Olaszországba szállították s ott helyezik örök nyugalomra.

repülő

A repülő mindig sa repülés tö amelyek n és csak a örökítették hány kara

Egy ang lótvával sz repülőtérr zey Richa A gép tel között rep ter magas dult. A sz ték, hogy sehogysen mi játszódtor teljesen Odafenn p játszódtak Gryn Har kiugrottak tő nélkül eltűnt a ló sorsától se Az angol szerint a pülése után kényszerite elhagyására tartás foly sagra.

Sajnos, kckeney h repülőbernyő halálra zu szerencsése

Gray száz gömb pilótá hírében álló sági rekord ber 4-én me kordját meg a léggömb fe volt repülőe lani. A siker ugyanaznap a léggömbje a rekordjav a léggömb

A kiküldő állapította, késével pró elszkaitását, csapat vágó gáztól elves fulladt.

Két hónap terisztikus katonai piló hogy igen próbapilóták végeznie egy simán foly között és a ter magasba csak ismer elvesztette kormányt azonnal örán hanni lefelé. tanuk borza gépet és bz lenség bekö De a csoda a szerencsét a gép már lóta egyszer és pillanatn

Érdekes repülőszerecséltenségek

A repülőszerecséltenségek nem mindig sablonosak. Előfordultak a gép-repülés történetében olyan esetek is, amelyek nem kerültek be a világsajtóba és csak a repülőszaklapok hasábjain örökítették meg. Ezekből közlünk néhány karakterisztikus esetet:

Egy angol katonai repülőgép két pilótával szállott fel egy angol katonai repülőtérrel. Az egyik pilóta Mackenzey Richárd volt, a másik Gryn Harry. A gép teljesen normális körülmények között repült fel és körülbelül 700 méter magasságban hirtelen keletnek fordult. A szemtanúk mindjárt észrevették, hogy a géppel valami történt. De sehogysem tudták megállapítani, hogy mi játszódik le a levegőben, mert a motor teljesen kifogástalanul működött. Odafenn pedig a következő események játszódtak le: Mackenzey Richárd és Gryn Harry pilóták repülőernyőikkel kiugrottak a repülőgépből, amely vezető nélkül folytatta útját és csakhamar eltűnt a láthatárról, úgy, hogy további sorsáról semmi bizonyosat sem tudnak. Az angol katonai szakértők feltevése szerint a gép bizonyos távolság átrepülése után a tengerbe esett. Milyen ok kényszerítette a pilótákat a repülőgép elhagyására, az a szigorú katonai titoktartás folytán nem került nyilvánosságra.

Sajnos, ez a szerecséltenség Mackenzey halálával végződött, mivel a repülőernyője nem nyílt ki, úgy, hogy halálra zuzta magát. A másik pilóta szerecséltensen ereszkedett le a földre.

Gray százados egy USA katonai léggömb pilótája volt és kiváló léghajós hírében állott, aki 8960 méteres magassági rekordot állított fel. 1927 november 4-én megkísérelte, hogy ezt a rekordját megjavítsa. De már rövidesen a léggömb felemelkedése után kénytelen volt repülőernyője segítségével leszállani. A sikertelen kísérlet ellenére még ugyanaznap másodszor is felemelkedett a léggömbjével, hogy újból megkísérelje a rekordjavítást. Másnap halva találták a léggömb kosarában.

A kiküldött vizsgálóbizottság megállapította, hogy Gray százados zseb-késével próbálta meg az utolsó teher elszakítását. Eközben véletlenül a gázcsapot vágta el, úgy, hogy a kitóduló gáztól elvesztette eszméletét és megfulladt.

Két hónappal ezelőtt ritka és karakterisztikus baleset történt egy angol katonai pilótával, akiről köztudomású, hogy igen ügyes és egyike a legjobb próbapilótáknak. Próbarepülést kellett végeznie egy repülőgéppel. A felszállás során folyt le normális körülmények között és a pilóta körülbelül 4500 méter magasságra emelkedett. Itt egyszerre csak ismeretlen okból rosszul lett és elvesztette az eszméletét. Amikor a kormányt kiengedte a kezéből, a gép azonnal óriási sebességgel kezdett zuhanni lefelé. A repülőtéren levő szemtanúk borzalommal nézték a zuhanó gépet és biztosra vették a szerecséltenség bekövetkeztét.

De a csodás véletlen segítségül sietett a szerecséltenség elhárítására. Amikor a gép már közel volt a földhöz, a pilóta egyszerre visszanyerte eszméletét és pillanatnyilag átlátva a borzasztó

helyzetet, amelyben van, az utolsó pillanatban megragadta a kormányt és szerecséltensen vízszintes helyzetbe hozta a gépet. Később halothalványan mondogatta az érdeklődőknek, hogy fogalma sincs arról, mi történt vele a levegőben.

Maurerhofer svájci katonai pilóta ez

év októberében egy nőrokonát magához vette a gépbe azzal a céllal, hogy egy kirándulásra vigye a környékre. Gépével a thorni reptérről szállt fel a magasba. A repülés eleinte teljesen simán folyt le. De a Jungfraugleiser átrepülése után a repülőgép egy légi örvénybe került, amelyből rövid, de ne-

hez küzdelem után szerecséltensen kijutott. A pilóta ekkor hátranézett és megdöbbenve vette észre, hogy utasa hiányzik. Valószínűnek tartják, hogy a lány a gépnek a levegővel való küzdelem közben kiesett. Más verziók szerint öngyilkossági esetről van szó, ami nincs kizárva.

Saját öccse fosztotta ki Móricz Zsigmond leányfalusi villáját

A nagy magyar író hiába interveniált öccse szabadlábra-helyezése érdekében

Budapest, január 3. Budapest művész és íróvilágában óriási szenzációt keltett az a hír, hogy a tegnapi mára virradó éjszakán Móricz Zsigmond, a legnagyobb magyar író leányfalusi villájába betörték és kifosztották. A rendőrségnek még a délelőtti folyamán sikerült a tettest kézrekerítenie. A tettes kihallgatásánál kiderült, hogy a betörő Móricz Sándor, Móricz Zsigmond testvére-öccse, akit a rendőrség több rendbeli

betöréses lopás elkövetése miatt már hosszabb ideje köroroz.

Amikor Móricz Zsigmond értesült öccse tettségéről és letartóztatásáról, azonnal a rendőrségre sietett, ahol bejelentette, hogy nem kívánja öccse megbüntetését és kéri szabadlábrahelyezését.

A rendőrségen azonban kijelentették, hogy nem teljesíthetik Móricz Zsigmond kérését, mert Móricz Sándor el-

len körözövelél van kiadva s így büncselekményeinek kinyomozása véget letartóztatására feltétlenül szükség van. Móricz Zsigmondot természetesen rendkívül kinosan érintette öccsének letartóztatása, anél is inkább, mert évekket ezelőtt egy másik öccse is letartóztatásba került, akinek azonban sikerült tisztáznia magát az ellene felhozott vádak alól.

A külföld meg van elégedve a romániai adóemelésekkel

(Bucuresti-Bukarest, január 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány külföldi közvetlenül kapott jelentései szerint érdekelt körök meg vannak elégedve a költségvetés egyensúlyozásának módjával. Azt a hírt viszont, hogy az adóemelést a külföldi bankokó kivánták volna, megcáfolták. Ezt

a jegy kibocsátó bankok ajánlották, amelyek a stabilizációt fogják garantálni. Megcáfolták azt is, hogy a kibocsátási árfolyamot már megállapították. Erre csak néhány nap múlva, a kölcsön kibocsátása előtt kerül sor.

A kölcsön első részlete 60 millió dol-

lár lesz, amely megkönnyíti majd a következő kölcsönkibocsátásokat és fedezetet is nyújt majd azokra. Bizonyos, hogy Lugosiánu magával hozza majd az aláírt szerződést és a kölcsönt a parlament által történendő ratifikálás után, vagyis január végén fogják kibocsátani.

Nem öt, hanem 10 milliárd körül van az állami deficit

A liberális kormány a pénzügyi konvenció határozott tilalma ellenére a Banca Nationalánál csinált újabb adósságokkal kezdte el a növekedő deficitet

Cluj-Kolozsvár, január 3. Az Uj Kelet tud.) Az ország politikai és gazdasági közvéleményét és a lakosság legszélesebb rétegeit hetek, sőt hónapok óta egyetlen fogalom tartja izgalomban: a költségvetési deficit. A kormányban ez a legnagyobb problémája és a költségvetési deficit jegyében születtek meg az adóemelések, amelyek újabb megújították az állítják az országnak majdnem minden polgárát. Mindamellott hogy Románia egész közléte ma jóformán a költségvetési deficit körül zajlik és annak ellenére, hogy erről a deficitről már hosszú hónapok óta beszélnek, irnak és vitákoznak, talán

senki sem tudja százszázalékos pontossággal, hogy mennyit tesz ki az államháztartásban mutatkozó tényleges hiány.

A liberális kormány uralmának vége felé megjelent utolsó kincstári kimutató alapján annakidején kiszámították, hogy a deficit 6,8 milliárd lej körül van. Popovici Mihály pénzügyminiszter a költségvetési vita során tartott ex-ponéjában körülbelül 5 milliárd lejre becsülte az 1928. évi deficitet. Ugyanezért azonban a CFR költségvetési jelentése azt mutatja, hogy az államvasutnak külön 3 milliárd adóssága van, amelyből 2,5 milliárd lej tesz ki a belföldi piacnak még ki nem fizetett követelése, 500 millió pedig a vasutnak a Creditul Industrialnál szemben fennálló tartozása. Ezzel tehát

a költségvetés és a CFR deficitje összesen 8 milliárd lej körül mozog. De a valóságban ez a deficit sokkal na-

gyobb. Tudvalevő ugyanis, hogy az ugynevezett pótköltségvetésekben évről-évre egész sereg tartozás maradt kifizetetlenül a belföldi és külföldi szállítókkal szemben. A tavalyi költségvetésben is volt egy 300 millió alap, amely az előző évekből fennmaradt adósságok kifizetésére szolgált volna, de ezt az alapot a költségvetési deficit miatt megszüntették.

Az évek óta kiegészítetlen tartozások összegét senki sem ismeri és maga a pénzügyminiszter is csak „100 és 100 millióról” emlékezett meg. Ha ezeket is figyelembe vesszük, nem eshet nagyon messze az igazságtól az a megállapítás, hogy a liberális kormány által előidézett állami deficit 10 milliárd körül van.

Nagyon természetes, hogy mindenkit az a kérdés izgat, hogy milyen formában keletkezett ez a hatalmas deficit. Amint fentebb kimutattuk, a CFR 3 milliárdos deficitjét egy 500 millió adósság a Creditul Industrialnál és egy 2500 millió olyan tartozás képezi, amelynél leginkább a vasutnak szállító belföldi vállalatok vannak érdekelve. Ami az állami költségvetés deficitjét illeti, azt azzal a liberális kormány, hogy a jegybankhoz folyamodott. Popovici Mihály egy újabb 2800 millió adósságról tesz említést, amelyet a Banca Nationalánál csinált a kincstár. Másfelől azonban ugyancsak a pénzügyminiszter kimutatta hogy az államnak a Banca Nationalánál fennálló tartozásának összege jelenleg 15 milliárd lej.

habár a Banca Nationala mérlegeiben az

állam tartozása csak 10 milliárd 870 millióval szerepel. Ha az állam és a jegybank között létrejött konvenció által letesített törlesztési alap kimutatott adatai megfelelnek a valóságnak, akkor a kincstárnak a Banca Nationalánál csak mintegy 8 milliárd lejnyi adóssága kellene, hogy legyen, mert ez az alap körülbelül 3 millió lej mutat ki. Emiatt a pénzügyminiszter által említett számot kell helyesnek elfogadni, am iazt jelent, hogy

a kincstárnak legalább 5 milliárd lej fedezellen tartozása van a Banca Nationalánál.

Ez annál súlyosabb, mert a pénzügyi konvenció megszavazása idején az államnak csak 10 milliárd lej adóssága volt a jegybanknál, már pedig az 1925. évi konvenció formálisan megtiltotta, hogy a Banca Nationala bármilyen újabb előleget folyósítson az államkincstár részére.

— Bécsben újajta narkotikummal kísérleteznek. Bécsből jelentik: A Rudolf kórházban eredményes kísérletezések történtek egy újajta narkózisos eljárás sal. Az orvosok a kísérletnél bevált módszert az operatív beavatkozásoknál nagyjelentőségű haladásnak tekintik.

Hirdessen az Uj Keletben

Temesvár zsidó asszonyai az országépítő munka élén

Három WIZO csoport alakult a Bánát fővárosában

Tíz évnek kellett elmúlnia, míg az erdélyi cionisták ráeszméltek arra, hogy eddigi munkásságuk nagyrésztben eltévedt ösvényeken haladt. Kétségtelenül nagy hibája volt a mozgalomnak, hogy az aktív cionista és zsidó életben az erdélyi zsidó élet nem vonták bele olyan mértékben, mint amilyen mértékben a lelkes erdélyi zsidó nők a munkában szívesen résztvettek volna. Az erdélyi cionista élet illetékes közvevői többször is tették lépéseket, hogy a zsidó nőket bevonják az aktív munkába, ám mindezek a kísérletek meddőnek bizonyultak az elmúlt temesvári cionista konferencia lezajlásáig, amikor Erdélyben legelőször Temesváron bontotta ki zászlóját az egész világ zsidó asszonyainak egyesülete, a Wizo. A megalakulás öröndelese eseménye azonnal több lelkes propagátort szült akik munkásságuk eredményeként nyomban megalakították a Wizo temesvári csoportját.

Abban, hogy a Wizo végre gyökeret verhetett magának Erdély tájában, igen nagy érdeme van az ősz bukovinai cionista vezetőknek, Mayer Ebner doktornak, továbbá prof. Silberbuschnak, dr. Hamburg Józsefnek, Weinberger Nándornak, de főleg dr. Roth Dezsőnek, aki párhuzam agitálásával fenti munkatársaival együtt tett először a temesvári zsidó asszonyoknak a Wizo-ba való tömörülését. Csak most láttuk meg az erdélyi cionisták, hogy a Wizo milyen pótolhatatlan szerve a cionista mozgalomnak, amikor ennek az egyesületnek tagjai nap-nap után hűen munkába állottak a Temesváron dolgozó Keren Hajjeszód delegáció tagjaival egyetemben és olyan eredményt produkáltak, amelyre Erdélyben még példa nem volt.

Dr. Roth Dezsőné oldalán az ugynevezett belvárosi Wizóban méltóan felsorakoznak még fáradhatatlan munkatársaink: Taub Abrahamné, dr. Juhász, Normand Thudelné és még mások is, akik valamennyien tisztában vannak a rájuk háruló kötelességek terheivel.

A Temesváron időző Keren Hajjeszód delegáció tagjai hatalmas elismerő munkát fejtenek ki a Wizo izmosodása érdekében. Dr. Rácz Klompuz ebben a tekintetben valóban elismerésre méltó munkát fejt ki. Ez a kivételesen ügybuzgó zsidó asszony napi agitációs munkáinak fáradalmi után állandóan előadásokat tart és javítgat és buzdít mindenütt, ahol erre szükség van.

Egy másik ügybuzgó zsidó asszony, dr. Weil Adolfiné, az első Wizo alakulást nyomon követe, megalakította a gyárvárosi csoportot is. De Temesváron nem állott meg a munka a gyárvárosi csoport megalakulásánál, mert dr. Molnár Gyuláné és Mayer Rezsőné fáradhatatlan munkája eredményeként a napokban a harmadik, a jászvásári Wizo egyesület alakult meg. A Wizo ezzel hatalmasán fűzéként egybefonja Temesvárnak minden számottevő zsidó asszonyát. És ha a munka ebben a stádiumban tovább halad, könnyű olyanirányú jóságotkba bocsátkozni, hogy a közeljövőben Temesváron a számbajöhető zsidó társadalmat a Wizóban tömörült asszonyok fogják képezni.

Egyébként a gyárvárosi Wizóban dr. Weilné mellett valóban aktív munkát fejtenek még ki: Langsteinné, Mészárosné, Kincs Arthurné, Spira Jenőné, Neubauer Etelka, Telkes Vilmosné és még igen sokan, akiket egy rövid beszámoló keretében fel nem sorolhatunk. A temesvári Wizo munkájában méltó részt vesz ki magának a petrozsényi dr. Abraham Józsefné is, aki mostanság éppen erdélyi körútján van, ahol sorra alakítja meg a különböző helységeken a Wizo csoportjait.

A temesvári Wizo csoportok programjának legfontosabb pontja a társadalmi összejövetelek népszerűsítése és megrendezése, melyeknek keretében szemináriumokat, szépirodalmi, zenei és kulturális

előadásokat tartanak. A palesztinai koloniák érdekében tervbe vették a palesztinai bazárok és kézimunkaversenyek megrendezését. Mindezekből meg lehet alapítani azt, hogy Temesvár zsidó asszonyai között hatalmas arányú propagatív munka induljon a zsidósággal szemben. A környék megszerve-

zése ügyében is nagyszabású terveket dolgoztak ki a Wizo csoportok vezetői. Ebben az irányban azonban semmilyen munkáról nem lehet szó addig, míg a K. H. delegáció Temesváron dolgozik, mert a csoportok tagjai most teljes idejükkel a K. H. delegációnak állanak rendelkezésre.

A temesvári zsidó asszonyok ügyszerefele egyike a legörvendetesebb jelenségeknek az erdélyi cionizmus életében. A Wizo munkája révén Erdély zsidósága nagy lépésekkel halad a zsidó társadalmi egység felé. —

Kauftheil Ernő

A Népszövetség márciusi ülészakán napirendre tűzik a kisebbségi kérdést

London, január 3. A Daily Teelgraf genfi levelezőjének tudósítása szerint a Népszövetség márciusi ülészakán

kérni fogják a tanácstól a kisebbségi kérdés egész komplexumának napirendre tűzését.

Európa legnagyobb mozdonyát építette meg az osztrák államvasut

Bécs, január 3. A birodalmi vasutak főmühelyében ma bemutatták a kereskedelmi miniszternek a most elkészült hatalmas vasuti mozdonyt, amely nagyságával és vontató képességével ritkítja párját egész Európában. A főmühely mérnökei szerint az új mozdony az eddigi kilencven kilométeres óránkénti sebesség helyett százötz kilométeres sebességgel viszi előre a vasuti szerelvényt s kétezer lóerő helyett háromezer lóerő kifejtésére képes. Remélik, hogy az új mozdonyal a Bécs-Salzburg közötti utvonalat másfél órával rövidebb idő alatt lehet majd megtenni.

teszta került állam között. A bejelentés Irigoyen elnök intencióihoz képest történt meg, aki a leghatározottabban azon az állásponton van, hogy az intervenció elutasítása miatt Argentínának teljesen távol kell maradnia minden olyan ügytől, amely csak a legtávolabbi összefüggésben állhat akár Bolívia, akár Paraguay ügyeivel.

Argentína nem vesz részt a Paraguay és Bolívia közötti konfliktus likvidálásában

London, január 3. Buenos-Airesből érkezett jelentés szerint Argentína kormányja bejelentette a panamerikai konferenciának, hogy nem kíván részt venni a Bolívia és Paraguay közötti konfliktus likvidálására hivatott döntőbíróóságban. Ennek oka az, hogy Bolívia a határviszály kitörésekor elutasította Argentína közvetítését a két konfliktus-

ba került állam között. A bejelentés Irigoyen elnök intencióihoz képest történt meg, aki a leghatározottabban azon az állásponton van, hogy az intervenció elutasítása miatt Argentínának teljesen távol kell maradnia minden olyan ügytől, amely csak a legtávolabbi összefüggésben állhat akár Bolívia, akár Paraguay ügyeivel.

Leégett Nagyvárad egyik legnagyobb malma

(Oradea-Nagyvárad, január 3. Az Uj Kelet utdóstitójától.) Csütörtök hajnalban öt órakor hatalmas tűz pusztított Nagyváradon. A tűz a Kolozsvári uccai Mária-malom első emeletén keletkezett, amely szinte robbanásszerűleg terjedt el és percek alatt lángborította az egész épületet. A gépház, a raktárak, valamint a gyár többi helyiségei is lángokban állottak, amikor a helyszínre érkeztek a tűzoltók, akik megfeszített munkával látkozozták az oltási munkálatokhoz. Minden igyekezetük ellenére azonban a hatalmas malmot nem sikerült megmenteni a lángoktól és

végül is munkájuk csupán arra szorítkozott, hogy a szomszédos házakat ize lálják. Tekintettel arra, hogy a malom raktáraiban nagymennyiségű liszt volt felraktározva, a kár meghaladja a 8-10 millió lejt. A rendőrség, amely a gyújtogatás tényét látja fennforogni, ebben az irányban indította meg a nyomozást. A Kolozsvári uccában még az oltási munkálatok alatt letartóztatták Bogyai Oszkár kocsist, aki rendkívül izgatottan viselkedett és ebből arra következettek, hogy része van a gyújtogatásban.

Erdekes alkotmányjogi vita a nők szavazati joga körül

Érvényes-e a jásii egyetem két tanárnőjének szavazata

(Bucuresti-Bukarest, január 3. Az Uj Kelet tud.) A jásii egyetemi szenátorválasztás rendkívül érdekes problémát dobott felszínre, mely különösen jogi körökben élénk vitákra ad alkalmat. A vita tárgyát az képezi, vajjon beadhat-e jog-

érvényes szavazatot nő Romániában, vagy sem. A feleletet megadja az alkotmány, amelynek 6-ik paragrafusa expressis verbis fejti ki, hogy Romániában csak a férfiaknak van szavazati joguk és csak egy új alaptörvény adhatja

meg a szavazati jogot a nőknek.

Ennek ellenére azonban megtörtént az a kivételes eset, hogy a most lezajlott általános választásokon két nő is jogérvénnyel megszavazott. A két nő: egyikül Myler Vera, a jásii egyetem tenné szettudományi fakultásának tanárnője, a másik pedig Puscaru asszony, aki ugyancsak az egyetemnek orvosi fakultásának ad elő. A két szavazat körül joggal vélelődhetik fel az a kérdés: van-e női választói jog Romániában, avagy nincs? A politikai részétől a dolognak el lehet tekinteni, mert a jásii egyetem szenátorának, Bratu Traiannak mandátumát észrevétel nélkül igazolta a parlament. A vita csak jogi ténnyel foglalkozik és jogi szempontból a feltett kérdésre epugy lehet nemmel, mint igennel felelni. Mert hiszen a választói törvény jogot ad az egyetemnek professzorainak, hogy maguk közül szenátort küldjenek a parlamentbe. Minthogy pedig a két nő szavazó egyetemi tanár, így senki sem vitathatja el tőlük azt a jogot, hogy részt vegyenek az egyetemi szenátorválasztáson.

Az érem másik oldalán azonban az alkotmányban befejezett kategóriák 6-ik paragrafus van, amely nem adja meg a nőknek a szavazati jogot és melynek értelmében a két tanárnőnek nem volt joga leadni a szavazatot.

A kérdés egészen speciális jellegű, mert tudvalevő, hogy az egyetem autonóm közületet képvisel külön törvényekkel és külön rendtartással. Az egyetemi tanárok pedig két különböző választói listára vannak felvéve, az általános választói listára és az egyetemi tanárok választói listájára. Ez utóbbi az ugynevezett professzionális lista, amelyen aligha lehet férfi és nő között különbséget tenni. Könnyen megtörténhetett volna, hogy a jásii egyetemen egyik női professzort küldi be a szenátusba és ebben az esetben nemcsak a nők választói, de választóhatósági joga is problematikussá válna. A kormányzat rövidesen meg kell látnia a módot arra, hogy az alkotmány intenciói szerint megtalálja ennek az érdekes jogi helyzetnek a kúcsát.

— Heltai Ida fellépése a Román Operában.

Szerdán este a Zsidónő című szerepét énekelte a Román Operában Heltai Ida, a berlini opera nagytehetségű drámai szopránénekesnője. Heltai Ida mint egy marosvásárhelyi zsidó család tehetséges gyermeke indult el az énekesnői pályán és rövid idő alatt jutott el a berlini nagyoperához, amelynek most állandó tagja. A Román Opera parádés előadás keretében lépett fel a kiváló énekesnő, akinek szépségessű, hajlékony hangja hamar megtalálta a közönség szívéhez vezető utat. Partnerei közül Dobranskaja asszony egyre izmosodó tehetségéről adott bizonyosságot. Majrus Niculescu ezúttal először énekelte Eleazar szerepét és ebben a szerepben való bemutatkozása sikerrel is járt. Kis szerepekben Chicideanu és Jarotzki arattak sikert. A Penescu-Leciu által betanított balleben igen szép volt egy primaballerina szolótánc, mint a Horvát Géza által vezetett férfi-trió. Bródy Miksa dr. lendületesen irányította a zenekart.

— Kisebbségek javulása állott be az angol király állapotában. Londonból jelentik: Tegnap este egy negyed kilenc órakor kiadott orvosi jelentést a király állapotáról ezúttal három orvos írta alá. A jelentés megnyugtató hangú. Megállapítják benne, hogy a király a napot nyugodtan töltötte s állapotában újlag kisebb javulás állott be.

— Ujra megszakadtak a tárgyalások a westfáliai munkakonfliktusban. Berlinből jelentik: A munkakonfliktus ügyében a tárgyalások újra megszakadtak. A szakszervezetek memorandumot nyújtottak át a birodalmi kormánynak, melyben kéri a nagyipari munkaadók akcióinak szigorúbb ellenőrzését.

Pente
Gál
ner
Picht
Budd
mai tár
Belváros
Erkedy
yosa a
László d
nyáról.
panaszok
szokott a
után a t
Forgács
hiedelm
festeni a
Szűcs
tetele u
Nándor
hogy For
megváz
tud segí
halt. Erd
s ezért
halottat
után Pic
a választ
a szegén
A halál
tása sz
vutónál
dr.-t abt
milyen
nának.
halál
Forgács
szenvéd
szü
Amikor az
maradtak
helyezett
ezekből a
szebben b
Erdélyit,
és igyekez
elnők kér
az időpont
tént, nem t
és nagyvise
szerződésér
Születet
A biztosítá
előtt kerü
együtt men
mivel Erdé
tudta előad
szót s ő m
a történetk
irányban i
ma a meg
terhelő ada
hére, mint
Erdélyi bü
A teren
figyelemme
dr. válaszá
Gáldi kij
ban volt,
Erdélyit
nyel vád
mondott e
hallott.
volna, ak
volna
Az elnök k
hogy Forg
tényleg has
Temesvár
táviratok sz
dést a tanu
halálesetkor
Tanu kijele
létében egy
vidámnak, d
ember létér
További k
hogy a m
helő
Az elnök ez
róság színe
tisztázatni,
nált Forgács
litja, hogy a
miesetre sen
Az elnök ez
gálóbiró elő

Gáldi Nándor koronatanu kijelentette, hogy nem tud Erdélyi ellen terhelő adatot felhozni

Pichler doktor sürgősen tartotta Forgács Anna felboncolását

Budapest, január 3. Az Erdélyi-per mai tárgyalásán Bruckner Endre dr. a Belvárosi Színház orvosa tett vallomást. Erkély György dr. a színház másik orvosa a következő tanu. Utána Gertner László dr. vallott Forgács Anna tériszonyáról. Kijelentette, hogy Forgács Anna panaszkodott neki arról is, hogy nehezen szokott elaludni. Gál védő feltett kérdései után a tanu elmondotta, hogy feltűnt neki Forgács Anna sápadtsága és abban a hiedelemben volt, hogy fehérre szokta festeni az arcát.

Szücs Erzsébet színésznő vallomása után a bíróság folytatta Gáldi Nándor dr. kihallgatását. Gáldi előadta, hogy Forgács Anna holttestét Reich dr. megvizsgálta s kijelentette, hogy nem tud segíteni, mert Forgács Anna meghalt. Erdélyi Béla nem akarta ezt elhinni s ezért Pichler dr. is megvizsgálta a halottat. Erdélyi többszöri kétkedése után Pichler dr. mindig csak ugyanazt a választ volt kénytelen ismételni, hogy a szegény asszony bizony meghalt.

A halál oka Pichler dr. megállapítása szerint szívbénulás volt. Erdélyi emutatól még hosszasan foggatta a dr.-t abban a tekintetben, hogy vajjon milyen halála lehetett Forgács Annának. Pichler kijelentette, hogy a halál valószínűleg álmában érte Forgács Annát és haláltusa nélkül szenvedett ki. Pichler a boncolást sürgősen tartotta.

Amikor az orvos távozása után egyedül maradtak a szobában, Erdélyi egy részét helyezte Forgács Anna holttestére ezekkel a szavakkal: **Egy rózsaszál szobában beszél.** Egyébként Gáldi féltette Erdélyit, nehogy kárt tegyen magában és igyekezett őt vigasztalni. Gáldi az elnök kérdésére kijelenti, hogy abban az időpontban, amikor a haláleset történt, nem tudott Erdélyi hamis váltóiról és nagyszögű kölcsönös életbiztosítási szerződéséről.

Szünet után Gáldi folytatja vallomását. A biztosítás ügye először a csendőrök előtt került szóba. Erdélyi és Gáldi együtt mentek el Greil vizsgálóbíróhoz és mivel Erdélyi csak hebegve és dadogva tudta előadni a halálesetet, ő vette át a szót s ő mondta el Greil vizsgálóbíróknak a történeteket. Az elnök ezután abban az irányban intéz kérdést Gáldihoz, hogy ma a megváltozott véleményével több terhelő adatot tud-e róli Erdélyi terhére, mint akkor és mi a meggyőződése: Erdélyi bűnös-e?

A terem egész hallgatósága feszült figyelemmel és előrehajolva figyelte Gáldi dr. választát.

Gáldi kijelenti, hogy amíg Millstattban volt, nem jutott eszébe, hogy Erdélyit bármilyen bűncselekménnyel vádolja. A csendőrök előtt sem mondott egyebet, mint amit látott és hallott. Ha rossz véleményével lett volna, akkor is Erdélyiről, nem állott volna mellette Millstattban.

Az elnök kérdésére Gáldi elmondja még, hogy Forgács Anna álmatlanság ellen tényleg használt gyógyszereket.

Temesvári ügyész a halál után küldött táviratok szövege tekintetében intéz kérdést a tanuhoz, valamint Erdélyinek a halálesetkor tanusított magatartásáról. Tanu kijelenti, hogy Erdélyi az ő jelenlétében egyetlenegyszer sem mutatkozott vidámnak, ami természetes, mert komoly ember léte, ő rendreutasította volna.

További kérdésekre a tanu kijelenti, hogy a maga részéről nem tud terhelő adatot Erdélyi ellen.

Az elnök ezután Erdélyit szólítja a bíróság színe elé és azt a kérdést szeretné tisztáztatni, hogy mikor adott be veronált Forgács Annának. Erdélyi azt állítja, hogy a veronált hétfő este és semmiesetre sem szerdán hajnalban adta be. Az elnök ezzel szemben rámutat a vizsgálóbíró előtt tett vallomása és mostani

állítása közötti ellentmondásra, mire Erdélyi kijelenti, hogy a vizsgálóbíró előtt tett vallomását, mint már a tárgyalás előző részében kijelentette, visszavontnak és érvénytelennek tekinti. Gáldi Nándor eközben a millstatti fény-

gyalás előző részében kijelentette, visszavontnak és érvénytelennek tekinti. Gáldi Nándor eközben a millstatti fény-

Bacauban letartóztattak egy antiszemita terrorbandát, amelynek tagjai főként állami tisztviselők voltak

(Bucuresti-Bukarest, január 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Lupta ma delutáni számában szenzációs cikket közöl egy bacau antiszemita bandáról, amelynek javarészt állami tisztviselők voltak tagjai és amely hónapok óta tartotta terrorja alatt a város zsidó lakosságát. A lap szerint a társaság állandóan bandába verődve inzultálta éjnek idején a zsidó járőrelőket, ismertebb zsidó polgárok házeit kövekkel támadta, meg és beverték ablakait. Tegnap este egy zsidó szabó lakását támadták meg és mi-

dőn a szomszédok a szabó segítségére siettek, a banda tagjai revolvért rántottak és lövöldözni kezdtek. A lövések azonnal megölték Fotache cipészt és másik két román kereskedőt súlyosan megsebesítettek.

Bacauban — amelynek nyugalmát már hónapok óta zavarta a terrorbanda — óriási izgalmat váltott ki a halálosvégi összetűzés. A hatóságok azonnal szigorú nyomozást vezettek be, amelynek eredményeképpen letartóztatták Dra-

képeket nézi, majd az elnök kérdésére kijelenti, hogy Forgács Anna halála napján déli 11 óra 10 perckor volt Erdélyiékkel és Erdélyi akkor még nem volt felöltözve. Háromnegyed 12 órakor pedig Erdélyi megjelent a strandon. A két időpont közötti idő a legfontosabb a per szempontjából, mert csak ez alatt az idő alatt maradt a halál napján Erdélyi egyedül Forgács Annával.

gomirescu pályaudvari pénztárost, Balanescu CFR raktárost, Dimache liceumi tanárt és Ion Negulescut, a városi vízművek tisztviselőjét. A letartóztatottaknál megmotozásuk alkalmával revolvereket, késeket, lakásukon pedig lázító hangú antiszemita röpiratokat találtak.

A belügyminisztériumi verzió szerint egy kereskedő és vevője közötti konfliktusból keletkezett a halálosvégi veszekedés.

Gróf Coudenhove az európai kormányokat kéri, hogy hívják össze a páneurópai konferenciát

Gróf Coudenhove-Kalergi Richárd, a Páneurópa Unió elnöke az új év alkalmából felhívást bocsátott ki, amelyben az összes európai államok konferenciájáért száll síkra. Ennek a konferenciának a Páneurópai Unióhoz hasonló szervezetet kellene létrehozni Európá államszövetségének első jelentős lépéseket. A Páneurópa-mozgalom vezetőinek újévi üzenete egyébként így szól.

— Negyven éve annak, hogy Washingtonban az összes amerikai köztársaságok kormányai az első pánamerikai konferenciára ültek össze, hogy közösen szervezzék meg egész kontinensüket. Ebből a konferenciából, továbbá az ezt követő újabb öt pánamerikai összejövetelből való sul meg a Panamerikai Unió. Ennek köszönhető, hogy Amerika megőrizte béké-

jét, míg Afrika, Ázsia és Európa földjén a legborzalmasabb háborúk dúltak. Ep a legutóbbi hetekben, a világ összes bekeintményeinek kudarca után, a Pánamerikai Unió mentette meg az amerikai kontinens békéjét, elejét véve a Bolívia és Paraguay közötti konfliktus háborus elintézésének.

— Ez a példát Európának is követnie kell! A háboru befejezését követő tizedik évben össze kell ülnie az első páneurópai konferenciának. Az európai háboru véget éri — de az európai béke még nem kezdődött meg. Ma legfeljebb csak fegyverszünetről beszélhetünk. Minden felelős európai ember kötelessége, hogy ezt a fegyverszünetet békévé változtassa át. A páneurópai konferenciának össze-

kell ülnie, hogy likvidálja a háboru és összehékeltesse Európát! Tíz év a Népszövetség működéséből megmutatta, hogy ez az intézmény ennek a feladatnak keresztülvitelére egyedül nem elégséges. Az emberi szolidaritás mellett európai szolidaritás is van és az általános emberi érdekek mellett speciális európai érdekek is léteznek. Ezért van szükség a Népszövetségnek páneurópai szervezettel való kiegészítésére, ahogy azt Amerikában a pánamerikai szervezet teszi.

— Európa nagy problémát ítéves vesződség után még mindig megoldatlanok. Ep ezért minden európai kormányhoz fordulunk: ne késlekedjenek és az 1929 év folyamán hívják egybe az első páneurópai konferenciát.

Tókiótól Párisig és Rómáig borzalmas hóvihár, szökőár, dermesztő hideg és árvíz pusztít

Páris, január 3. Az egész ország területéről havazásokat, hófúvásokat és egyes kerületekből dermesztő hideget jelentenek. Boulogne kikötőjében és az északnyugatra fekvő partok mentén szökőár pusztított, amely több lehorogonyzott kisebb gőzöst kisodort a nyílt tengerre. Egyik tuniszi teherszállító hajó rendkívül súlyosan megrongálódott, úgyhogy rakománya menthetetlen. A tengeren és a csatorna felett dermesztő szélrohámok kíséretében borzasztó vihar dühöng. A nagy óceánjárók visszatértek a parti vizekről Cherbourg és Le Harve kikötőibe. Verdun környékén a Marne megáradt s elöntötte az alacsonyabban fekvő partmenti községeket. A táviró és telefonvezetékek több helyen a hatalmas hóvihárban használhatatlannokká váltak s a vasúti közlekedésben félnapos késések állottak be.

Gyermekek pusztulása

Páris, január 3. A Havas távirati iroda saragossai jelentése szerint tegnap a városban és környékén hatalmas vihar pusztított. A város több mint félnapon át a legközelebbi vidéktől is teljesen el volt vágva, mert a zivatar az összes táviró- és telefonvezetékeket elpusztította. Az áramszolgáltatásban is komolyabb zavarok állottak be a vihar folytán s a város több negyede világítás nélkül ma-

rád. A rövidzárlat folytán többen súlyos égési sebeket szenvedtek s egy gyermek sérüléseibe bele is halt.

Páris, január 3. Dél- és Középfraanciaországban beállott a nagy hideg. A Pyreneusokban már napok óta tart a havazás s a hóréteg helyenkint meghaladja az egy méteres magasságot is. A nyugati partvidéken is erős havazás volt a mai nap folyamán a parti mentén végig mindent hatalmas szélviharral. Több gőzös a parti vizeken kisebb-nagyobb sérüléseket szenvedett a viharban és segítségkérő jeleket adott le.

Városok és falvak pusztulása Japánban

Berlin, január 3. A Wolff távirati iroda az időjárási viszonyok miatt szükségessé látta jelentést kapott Tokióból arról, hogy Japán északi partvidékén szökőár és hatalmas vihar pusztított végig. Több partmenti város és falu csaknem teljesen megsemmisült. A táviró- és telefonvezetékek elpusztultak, úgyhogy a szökőársújtotta vidékeknek a fővárossal semmi összeköttetése nincs. A töredékes távirat ötvenhat halottról számol be. Közlekedési részletek a bizonyára igen nagyarányú katasztrófáról egyelőre még nem állanak rendelkezésre. A távirat még csak annyit közöl, hogy a viharban egyik partmenti gőzös

elsüllyedt s harmincegy főnyi személyzete ott lelte halálát a viharoktól a tengerpart közelében.

Róma, január 3. A napok óta tartó esőzés következtében a Tiberis kilépett medréből. Az Arno Toscanában okozott áradásával komoly károkat és ijedelmeket. Firenze uccáinak egy része víz alatt áll. A Karsztban, valamint az olasz Alpokban szüntelenül tart a havazás s emiatt a vasúti forgalmat csak óriási késéssel lehet lebonolyítani. A keleti expressza a Karsztban hófúvásba került s félnapos késedelemmel érkezett a Felsőolaszországi állomásokra.

Késnek a vonatok

Bécs, január 3. Az államvasúti vezérigazgatóság közlése szerint a nagy hóesés a vasúti forgalomban is okozott kisebbfajta zavarokat. A Burgenlandból érkező vonatok mindenike félórás késéssel érkezett be az osztrák főváros pályaudvaraira s még nagyobb, több mint egy óráos késéssel érkeztek be Bécsbe a Ferencz József-vonalon közlekedő külföldről jövő vonatok.

Budapest, január 3. A meteorológiai intézet időjárásprognóza szerint továbbra is csapadékra hajló időjárás várható, egyelőre hőváltozás nélkül. Később az általános hőszűnyedés valószínű.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánátság zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
az Uj Kelet cikkeinek utánnymását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A Palesztinai hivatal közleménye.
A Palesztinai hivatal tudomására hozza az érdekelteknek, hogy a Fabre Line Sinaia Constancából nem január 15-én, hanem január 16-án indul Jaffába.

A német sajtó elégtelenen Parker Gilbert jóvátételi biztos optimista évi jelentésével. Berlinből jelentik: A német sajtó meglehetősen elégtelen hangon ír Parker Gilbertnek, Németország jóvátételi főbiztosának tegnapi megjelent évi jelentéséről, melyben a német közgazdasági viszonyokat nagyon rózsás színben tünteti fel. Ez az optimizmus ugyanis igen kellemetlenné válhatik a németek számára a pénzügyi jóvátételi revíziója érdekében rövidesen meginduló tárgyalásokon, amelyekben a franciák magasösszegű követeléseiket Parker Gilbert optimista jelentésével is indokolhatják. Ezzel szemben a német lapok szerint az a valóság, hogy a német birodalom igen rossz gazdasági helyzetben van, az inség és a nyomor a német népnél rendes vendég, a kamatláb tulmagas és a birodalom külkereskedelmi mérlege is passzív. Parker Gilbert rózsaszínű látása tehát egyáltalán nem indokolt.

Az óriás Zeppelin tavasszal Szibérián és az északi sarkon át Kaliforniába repül. Berlinből jelentik: Eckener dr. a vezetéke alatt álló óriás-Zeppelin tavaszi programjáról elmondta, hogy léghajójával először a Földközi tenger fölött fog próbautat tenni, mert bizonyos légköri méréseket ezen a vidéken szükségesnek tart. A következő útja Szibérián és az északi sarkon át Kaliforniába fog vezetni. Eckener dr. még elmondta, hogy a ludwighafeni Zeppelin-művek valószínűleg rövidesen új léghajó-óriás építésébe kezdenek, melyet tíz motor hajtóereje fog előrelendíteni.

Ujabb nagy gyárépítés Berlimben. Berlinből jelentik: Szilveszter éjjel a Luisen-Strasse egyik nagy gyárépülete kigyuladt és teljesen elhamvadt. A tüzet az tetten veszélyessé, hogy a gyár Berlm közponjába más épületek közé volt ékelve, többek között a szürszéd-ságában feküdt Reinhardt kamaraszínháza is, melyet a tűz elharapózása a legnagyobb mértékben fenyegetett volna. A tüzoltók hosszas fáradozása után végül sikerült a környező épületeket és a kamaraszínházat megmenteni.

Orvosi hír. Dr. Bär Emánuel a dési betegsegélyző pénztár főorvosa rendelőjét a legmodernebb Röntgen-készülékkel szerelte fel, Quarz-kezelés.

A duisburgi gázrobbanásnak újabb két halottja van. Berlinből jelentik: A duisburgi gázrobbanásnak, melyről tegnap számunkban beszámoltunk, berlini jelentések szerint újabb két halálos áldozata van. Tegnap este gázmérgezés következtében két fiatalember a duisburgi kórházban meghalt. A ma tartott hatósági szemle megállapította, hogy a robbanással szomszédos épületek már nem forognak veszélyben s a hatóságok megengedték a kitépített lakóknak, hogy lakásaikba visszaköltözzenek.

Egy régi bűnügyi regény utolsó fejezete

Ártatlanul halálraítélt nő, akinek Ferencz József sem kegyelmezett meg

Bécs, január 3. — Koldusszegényen, 78 éves korában meghalt a napokban Steiner Katalin, akinek tragikus a mulja. Ide-stova ötven év előtt egy szenzációs gyilkossági per vádlottja volt. A múlt század 80-as éveiben titokzatos körülmények között meggyilkoltak és kirabol-tak Bécsben egy Balogh Franciska nevű nőt, ki Steiner Katalinnal lakott és a gyilkosság gyanúja a szállásadónőre irányult, noha nem volt ellene semmi kézzelfogható bizonyíték.

Az esküdtseki tárgyaláson nyolc szavazattal négy ellen vétkesnek mondták ki, mire a bíróság akasztófára ítélte, majd a törvényszék életfogytig tartó fegy-fegyházra változtatta át a büntést.

Öt évig ült a fegyházban Steiner Katalin, védője, az akkor híres dr. Neuda bó-

csi ügyvéd, mindenféle lehető jogsegély-hez folyamodott, perújítást kért, kegyel-mi kérvényt nyújtott be Ferencz József-hez, semmi sem használt és hiába hang-szaltta ártatlanságát Steiner Katalin. Egyszer aztán jelentkezett Zaaumban egy Wuschauer Nándor nevű zülött egye-temi hallgató, egy államügyész kítaga-dott fia és bevallotta, hogy ő ölte meg Bécsben Balogh Franciskát, lelkiismerel-furdalása nem engedte nyugodni.

A legfelsőbb törvényszék per újítást ren-delt el, amelynek során kiderült Steiner Katalin ártatlansága, rehabilitálták és az uralkodó néhány száz forintot utalvá-nyoztatott az ártatlanul megszervezett nőnek. Wuschauer Nándor a fegyházban megörült és felakasztotta magát.

A német szociáldemokraták a nemzetközi leszerelést követelik

A párt szerint a német köztársaságnak az Imperialista és fasiszta államok hatalmi politikája miatt szüksége van a néphadseregre

Berlin, január 3. (Az Uj Kelet tájékoztatója). A védelmi probléma megvizsgálására kiküldött szociáldemokrata bizot-ság, amelyet a szociáldemokrata párt el-nöksége küldött ki, pénteken tetle köz-zé munkájának eredményét. Eszerint a szociáldemokrata párt védelmi program-ja a következőket tartalmazza:

A németországi (szociáldemokrata párt) eloeji a háborút, mint a poli-tika eszközt és a nemzetközi egyez-mények alapján való teljes leszere-lésért harcol.

A leszerelés csak akkor szolgálja a bé-két, ha nem egyoldalú kötelezettség, a mit a győzők a világháboru legyőzői-re kényszerítenek. A német köztársas-ágnak az a történelmi misszió jutott osztályrészül, hogy előharcosa legyen a nemzetközi leszerelésnek. Ezt a missziót a német köztársaság akkor tudja teljesí-teni, ha nem lép túl a rákényszerített egyoldalú fegyverkezési korlátozásokat.

Péntek esti istentisztelet. A Ferdinánd Király uti Zsinagógában a péntek esti (jan. 4.) istentisztelet 5 pontban 5 órakor kezdődik. Az istentisztelet keretében a teljes énekkar Rabetz főkantór közreműködésével új egyházi énekeket ad elő. Dr. Eisler Mátyás főrabbi beszédet mond. A templom fűtve van. A szombati istentisztelet d. e. 10 órakor kezdődik.

Automobiltulajdonosok figyelmébe. A kolozsvári rendőrség közlekedési osztálya közli, hogy az összes R. M. jelzésű automobilok, ugy a Kolozsvár város, mint a megye területén levőek, jelentkezni tartoznak január 10 és 11-én reggel 9 órakor a központi rendőrség épületében.

Ort. zsidó fiuinternátus Levoca
Német nyilvános reálgimnázium.
Alapos iskola: kiképzés, intenzív nyelv-
oktatás (Német, francia). Talmud okta-
tás. Elsőrendű nevelés, gondos pedagógiai
felügyelet. Modernül berendezve. Kifűnő
ellátás. Elkészítés magán- és felvételi
vizsgára. Kivánatra prospektus. — Cim:
Beich - Fiuinternátus - Lecova
Kassa (Kosice) mellett.
Információval szolgál: a „SAFRUTH-
könyvkereskedés Ciu.

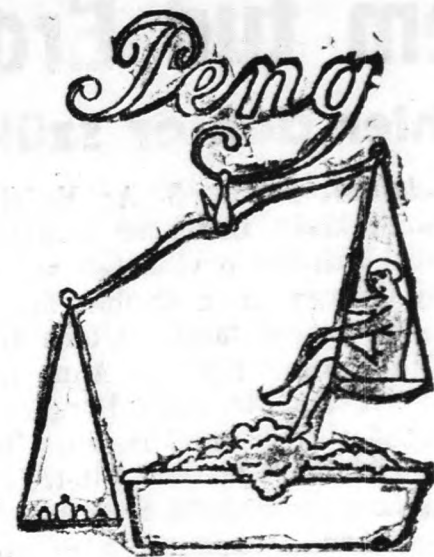
**A szociáldemokrata párt nem ismert el a német köztársaságnak olyan kö-telezettségét, hogy a kiszabott fegy-
verkezési rendelkezéseket, politikai
és katonai célszerűségére való tekin-
tet nélkül kimerítse. Az imperialista
és fasiszta államok hatalmi politi-
kája még mindig ellenforradalmi
közbelépésekkel és új háborúkkal je-
nyegel.**

és mindaddig, amíg ezek a veszedelmek fennállanak, a német köztársaság kény-
telen a nép önrendelkezésének védelmé-
re haderőt fenntartani. A haderő felada-
tát csak akkor tudja teljesíteni, ha gon-
dolkozásában és eszméiben egy a néppel
és a demokrácia köztársaságba mint szol-
gálattevő tag helyezkedik bele.

A szociáldemokrata párt ezután köve-
teli a nemzetközi jog megszüntetését az
emberiség szellemében és követeli,
hogy tiltsák el a gázháborút és a bak-
tériumoknak a háboruban való haszná-
latát.

**„Temesvári rabbi a 17. és 18. szá-
zadban.”** A napokban igen érdekes és
tanulságos könyv, hagyta el a sajtót a
„Temesvári rabbi a 17. és 18. száza-
dban” címmel. A szóbanforgó könyvet
dr. Singer Jakob temesvári-gyárvárosi
rabbi írta többévi előzetes kutatások
és tanulmányozások eredményeként. Az
élénk és élvezetes stílusban megírt
könyvben a temesvári rabbi dinasztia
kapcsán történelmi sorrendben lehet be-
pillantást nyerni a többévszázados mult
ra visszatekintő bánátság zsidóság törté-
netébe. Singer dr. új könyve valójában
hézagpótló mű, amellyel felbecsülhetet-
len szolgálatokat tett ugy az illetékes
szakköröknek, mint a laikus olvasókö-
zönségnek is. A könyvben Singer fő-
rabbi külön fejezetet szentel a Közép-
európaszerte hírneves Oppenheimer
rabbi-dinastiának. Az Oppenheimerék
közül különösen kivált Dávid rabbi, aki
hatalmas tudásával világszerte elisme-
rest vivot ki magának a zsidó talmu-
disztikus körökben. Oppenheimer Dávi-
dot különben a esodatevő rabbinak ne-
vezték mindenütt, ahol ismerték, mivel
a legsúlyosabb betegekre is gyógyító
hatással voltak az általa előírt csoda-
szerek. Még ma is ezrével keresik fel
a szentéletű rabbi sírját a hívők töme-
gei. Azok, akiket érdeklí Erdély és Bá-
nát zsidóságának történelmi multja, ok-
vetlen el kell olvassa Singer dr. köny-

A világhírű

svéd OSMOS-habfürdő

orvosok által ajánlott fo-
gyasztó. Hatása bámulatos. Haszná-
latják idegesség, szívbajosok is, mert
nem okoz szédülést, a vérnyomást nem
emeli, ellenben a vérkeringést előmozdítja.
Kapható minden gyógyszerárban, drog-
áriában, illatszertárban, de 130 lei be-
küldése ellenében egy fürdőt franco
küld a vezérképvislet:

Dobos József vegérszerműk Timisoara,
Strada Jancu Vacarescu 8.

vét, amelyet különben a szerzőnél száz lejért meg lehet rendelni.

**Dr. Cseke Domokos Felső-Keres-
kedelmi Iskola tanár tartja folyó 4-én,
pénteken este 8 órakor a Magánalkal-
mazottak Szövetségében (Str. Cogál-
niceanu No. 7.) előadását A világrészlet
gazdasági képe címen. Az előadás ve-
tített képekkel illusztrálják. Az elő-
adásra szabad a bemenet és vendégeket
szívesen látnak.**

A Volga.. Volga sajtóbeutatója.
A kolozsvári Select mozgó tegnap este
mutatta be a sajtó képviselői előtt a
Volga a szezon legsikerültebb filmjének
szu felvonásban pergett le **Stenka Razin**
romantikus történetét. A film meséjét,
a színészek játékát, a rendezést és a
felvételek tökéletességét egybevetve,
nyugodtan állíthatjuk, hogy a Volga..
Volga a szezon legsikerültebb filmjének
egyike. Meséjében az orosz romantika
egyik legérdekesebb figurája, **Stenka
Razin** a Kaspi tenger furiosus kalózal-
nak legendás vezére elevenedik meg.
Stenka szembeállítódik a hatalmas
cárral és szenvedélyből hajtva, véreng-
ző embereivel rettegésben tartja a parti
vidéket, a Volga vidéket s a Kaspi tó
békés hajóit. Bárkáján vasfegyvelom
uralkodik, a kalózok bálványozzák és
ez a fegyvelom csak akkor bomlik meg,
amikor Razin a kalóztörvényeket meg-
szegve, egy nőt hoz a bárkába. Lángoló
szerelem végül mégis aláveti annak a
törvénynek, amelyet ő alkotott és saját
kezével öli meg gyönyörű kedvesét. A
filmben szinte újszerűleg hat, hogy
nem végződik happy-anddel. Az orosz
tájak, a Volga vitorlás csónakjai, a
Kaspi tenger félelmes hullámai, kalózok
élete művésziesen vannak átszőve a
megható szerelmi történettel. Strogoff
Mihály rendezője, Turjansky Iván va-
lójában remekművet alkotott ezzel a film
mel is. A szereplők Albert Schlettov,
mint Razin és Lilian Hall Dawis, aki
már Quo Vadiban, mint Lygia aratott
hatalmas sikert, ezúttal, mint török her-
cegnő, nagyszerű alakítást nyújtottak
oldalukon a legkiválóbb epizódszerep-
lőkkel.

**A német birodalmi elnök Finnor-
szágban.** Berlinből jelentik: Loebé bi-
rodalmi gyűlési elnök ma elutazott Berlin-
ből a balti utódállamokba és Finnor-
szágba. Loebé tárgyalásokat folytat hi-
vatalos kormánytényezőkkal és más
vezető politikusokkal s ezenkívül elő-
adásokat is tart.

Az a
ból jelent
egész Lon
legénynek
rónai és
petésére e
alkalmazot
ebédén a
vette észre
zavarodott
készültek,
bátját és
hogy meg
aggregényl
a válókere
te, hogy n
nehezen t
mondani é
mindössze
tét, amely
nagyon sok
mezette a
kell fizetni
akart a v
napolta a
időt adjon
ban kijelen
se bírhatja
leségéhez.

**Befeje-
tot ügyben
jelentik: A
szkupsinai
ügyben a t
tették a t**

Purger az ideális ha

**— Az eur
rikában. Eg
szerint az a
zolt kölcsön
lára rug. A
pai adása N
lönböző emi
most 1153 n
amerikai Eg
ország után
lással, Olasz
Belgium 227
vákia pedig
zik az ame**

**— Hihetel
rikában tör
ezelőtt az a
kélveles fiát
fia könnyen
ezerötszáz
meg. A fia
dollárt kért
a gyerek
Több orvos
akiből tényl
hozni. A ké
a kártérítés
legfelsőbb
időközben
játársárai
mek nem n
már veje. A
bába helyez
sere néma n
ték a játszó
kérdéseikre
bíró visszat
a fiucskatól,
játársárok
kibőkte, hog
kedtek vele.
lálta az any
gyereket né
maságra ké
lásért és ha
tőztatták.**

Az agglagény házassága. Londonból jelentik: James Wood bankár, akit egész Londonban megcsontosodott agglagénynek ismertek, néhány hét előtt rokonai és barátai legnagyobb meglepetésére eivette irodájának egyik női alkalmazottját. A lakzi nagy ünnepi ebédén a vendégsereg megdöbbenve vette észre, hogy a fiatal férj egészen zavarodott. Amikor a vendégek távozni készültek, Wood is vette a kalapját kabátját és a feleségének azt mondta, hogy megmondta a dolgot: visszatér agglagénylakásába. Másnap be is adta a válókeresetet. A bíró előtt kijelentette, hogy negyvenhétéves korában már nehezen tud agglagényszokásairól lemondani és így befejezettnek tekint mindössze kilenc óráig tartó házaseletét, amelyről már azért is lemond, mert nagyon sokba kerül. A bíróság figyelmeztette a bankárt, hogy tartásdíjat kell fizetnie az asszonynak, aki nem akart a válásba beleegyezni, majd elnapolta a döntést, hogy az ifjú férjnek időt adjon a megfontolásra. Wood azonban kijelentette, hogy a világon semmi se bírhatja rá, hogy visszatérjen a feleségéhez.

Befejezték a szkupcsinai merénylet ügyében a vizsgálatot. Belgrádból jelentik: A vizsgálóbíró befejezte a szkupcsinai merénylet tettesek ügyében a vizsgálatot. Az iratokat áttették a törvényszékhez.

Purgen (Purgó) - Bayer
az ideális hashajtó, eredeti dobozban.

Az európai kölcsönök helyzete Amerikában. Egy newyorki bank számítása szerint az amerikai tőkepiacról kihelyezett kölcsönök összege 3150 millió dollárra rug. Amerikának legnagyobb európai adósa Németország. Nyolcvanhét különböző emisszióra elosztva Németország most 1153 millió dollárral tartozik az amerikai Egyesült Államoknak, Németország után Franciaország 401 millió dollárral, Olaszország 274 millió dollárral, Belgium 227 millió dollárral, Csehszlovákia pedig 32 millió dollárral tartozik az amerikai Egyesült Államoknak.

Hihetetlen tréning. Ez is csak Amerikában történhetett meg. Négy évvel ezelőtt az autó elütött egy asszonyt, aki két éves fiát tartotta karjaiban. Anya és fia könnyen megsérült. Az anyának kétezerszáz dollár fájdalomdíjat ítéltek meg. A fia számára azonban ötvenezer dollárt kért, azzal a megokolással, hogy a gyerek az ijedségtől megnémult. Több orvos megvizsgálta a gyermeket, akiből tényleg egy szót sem lehetett kihozni. A két alsóbíróság meg is ítélte a kártérítést. Most azonban az ügy a legfelsőbb bíróság elé jutott, mert az időközben hatévesre felcseperedett fiu játszóterárai azt vallották, hogy a gyermek nem néma és többször beszéltek már vele. A bíró a fiut egy külön szobába helyezte el. A fiu minden kérdésére néma maradt. Erre aztán beengedték a játszóterásokat, de ezek se kaptak kérdéseikre feleletet. Egyszer csak a bíró visszatért és hirtelen azt kérdezte a fiúcskától, hogy bántották-e őt a rossz játszótársak? A fiu hirtelen zavarában kibökte, hogy csak egy kicsit incselkedtek vele. A bíró hajmeresztőnek találta az anya cselekedetét, amellyel a gyermeket négy éven át ugyszólván némaságra kényszerítette. Az anyát csalásért és hamis esküért nyomban letartóztatták.

Letartóztattak egy veszedelmes csekkasztót. Berlinből jelentik: A rendőrség büntügyi osztályának sikerült egy Bekelke Ottó nevű állítólagos zsekkéletartóztatnia, aki nagyarányú csekkasztások egész sorozatát követte el. Alig van német város, ahol Bekelke ne szélnámoskodott volna. Tegnap este barátjának lakásán sikerült a sokáig keresett szélhámost letartóztatni. Bekelke csalásai révén egy negyed millió márkával, tehát tehát tízmillió lejjel károsította meg a különböző pénzügyeseket.

479 gyilkosságot követtek el egy év alatt Csikágóban. Csikágóból jelentik: A bíróságok által folyamatban levő statisztikai összeállítás szerint a városban ez évben eddig 479 gyilkosság történt. A lakosság érhetőleg elítélően nyilatkozik, ezzel szemben a büntügyi rendőrség főnöke ironikusan kijelentette, hogy a gyilkosságok elszaporodásának a bíróságok az okai, mert a gyilkosokat nem tettükért, hanem csupán tiltott fegyverviselésért ítélik el. A lakosság a bíróságokra gyakorolt politikai nyomással magyarázza a bíróságok magatartását.

Ejegyzés. Hönig Herman kereskedőLudestól de Mures eljegyezte Hirsch Nettikét Bistritáról.

Egy jégtábla tovasodott 200 halászt. Revalból jelentik: A Peipus folyón körülbelül 200 halász halásztott a befagyott folyón. A jégtáblán váratlanul rianás támadt és a jég egész hosszában kettészakadt. Egy nagy levált jégtábla körülbelül 100 halással a nyílt tengerre sodródott. A jégtábla később kettétört és körülbelül 30 ember az orosz tengerparton a partra sodródott anélkül, hogy különösebb bajuk történt volna. A többi halászt később a nyílt tengeren látták a jégdarabon tovasodni. A halászok megmentésére röpülőgépet küldtek ki.

Kellemes újévi meglepetés. T. olvasóinknak egy művészi kivitelű 1929-iki naptárt, mely különösen sorsjegytuladonosoknak fontos, — teljesen ingyen és bérmentve küld Leopold Gyula igazgató, Budapest, VII. c. Erzsébet-Körút 39. Aki ezen gyönyörű naptárra — minden kötelezettség nélkül — reflektál, ijön még ma címére egy levelezőlapot.

Ötven új hadihajóval szaporodott a háború befejezése óta a francia flotta. Párisból jelentik: Leygues, francia tengerészeti miniszter újévi beszédében elmondotta, hogy a francia hadiflotta a háború befejezése óta ötven új hadihajóval szaporodott. Ezt a bejelentést, mely nem nagyon egyeztethető össze a francia kormány állandóan hangoztatott álláspontjával, hogy hadiérejét az utóbbi években csökkentette. Leygues tengerészeti miniszter még azzal is megtoldotta, hogy a haditengerészetben állandó szolgálatra jelentkező emberek száma napról-napra növekedik a béke nagyobb dicsőségére.

Árverési hirdetés.

Álulírott közjegyző közbenjöveteleivel 1929 január 8-án d. u. 4 órakor Dejen Str. Gh. Cosbuc 10 sz. alatt késedelmes vevő terhére elárvereztetik kb. 2000 liter 30 fokos alul erősségű tuica. Kikiáltási ár 1 (egy) lej abszolút literfokonként. Az árú kikiáltási áron alul is eladatik.

Dr. Victor Pop közjegyző.

Közgazdaság

A részvénytársasági osztalékok 25-30 százalékos megadóztatását tervezi a kormány

A magas osztalékadó esetén senki sem fog részvényeket venni

(Cluj-Kolozsvár, január 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A költségvetési deficit eltüntetése érdekében szükségessé vált és már megszavazott adóemeléseken kívül a kormány parlamenti kezdeményezésre, azzal a gondolattal foglalkozik, hogy a részvénytársasági osztalékok adóját felemeli, illetve a részvények után fizetett dividendákat kivézi a rendes globális adó alá eső jövedelmek közül és külön progresszív módon fogja azokat megadóztatni. Popovici Mihály pénzügyminiszter az erre vonatkozó javaslat elkészítésével Tanasescu és Vaganescu képviselőket bízta meg, akik azt rövidesen a parlament elé terjesztik.

A készülő törvényjavaslat állítólag 25-30 százalékosan akarja megállapítani az osztalékjövetelem adóját, még pedig

azzal az indokolással, hogy ez olyan jövedelem, amely túlnyomóan munka nélkül keletkezik.

mert kizárólag a tőke jövedelme. Meg nem erősített hírek szerint a javaslat a vállalati tőkejelmek progresszív megadóztatását is tartalmazza.

A törvényjavaslattal kapcsolatban el-

terjedt verziókra vonatkozólag kérdést intéztünk egyik tekintélyes kolozsvári pénzügyes vezetőjéhez, aki az osztalékok, illetve tőkejelmek készülő fokozottabb megadóztatásáról a következőket mondta:

— Nem lehetetlen, hogy a kormány valóban foglalkozik ezen jövedelmek speciális módon való megadóztatásának gondolatával. Mindenekelőtt meg kell azonban jegyezni, hogy a tőkejelmek fokozottabb megadóztatásának állítólagos indokolása tévedés, mert azok, akik tőkejelmeket kapnak, meg is dolgoznak érte. Ami az osztalékokat illeti, azok valóban túlnyomó részben a tőke automatikus eredményei. Mindamelllett nagyon természetesen, hogy az osztalékoknak 25-30 százalékkal való megadóztatása súlyosan fogja éreztetni hatását a gazdasági életben.

A stabilizáció behúzóerővel az osztalékok amugyis csökkenni fognak

és ha emellett az osztalékok negyedrészt, esetleg harmadrészt adóba kell majd befizetni, senki sem fog több részvényeket vásárolni, aminek következményei egyelőre még beláthatatlanok.

Megállapították a szeszitalok eladási árát. A pénzügyminisztérium rendeletét adott ki, amelyben a szeszitalok eladási árát a következőképpen állapította meg: gabonaszesz deciliterfokonként 10 lej, 30 foknál erősebb pálinkák 10 lej, 30 foknál erősebb cujka 10 lej. Ezek az árak április elsőjéig érvényesek. A 20 százalékos adóvalorelem illetéktöbbletet úgy kell kiszámítani, hogy a hivatalos árakhoz hozzáadandók a január elsőjén felemelt fogyasztási adók és a termelési adó is azon italknál, amelyek után ilyen adót is kell fizetni. Mindezek összegének 20 százaléka a tulajdonképeni értékadó.

Január 16-ig kell bejelenteni a szeszitalok készleteit. A kolozsvári pénzügyigazgatóság tudomására hozza a szeszitalok eladásával foglalkozó összes kereskedőknek és raktárosoknak, valamint a vendéglő- és kávéház-tuladonosoknak, hogy a fogyasztási adók megállapítására vonatkozó új törvény értelmében kötelesek január 16-ig bezárólag az illetékes állami adóhivatalnál (Str. Cogalniceanu 4 és Piata Cuza Voda 4) a január 1-én birtokukban volt bor, sör, pezsgő, cujka, gyümölcs-pálinka, borsprő, törköly, cognac, borpárlat, továbbá metilalkohol (feszsz) készleteiket bejelenteni. Azokat, akik nem teszik meg a meghatározott időpontig az elrendelt bejelentést, vagy akik valótlan adatokat jelentenek be, a törvényszabta 5000-50.000 lej összegű bírsággal és a kincstárnak járó adóösszeg kétszeresével fogják megbüntetni.

Csehszlovákiában erre az évre is meghosszabbítják a fontos tarifakezvézményeket.

A csehszlovákiai vasúti minisztérium hivatalos lapja most tette közzé az 1929. évi tarifakezvézményeket, amiből kiderül, hogy a tavalyiak nagyrészt a jövő évre nem hosszabbították meg. A vasúti minisztériumot a kérdés megoldásánál az a megmondolódás vezette, hogy bizonyos áruknál a megállapított forgalmi viszonylatokban nincs szükség a tarifa mérséklésre és hogy az illető termelési ág a tarifa mérséklése nélkül is megtalálja számításait. Ezzel szemben a közgazdasági szempontból nagyjelentőségű tarifakezvézmények a jövő évben érvényben lesznek. Továbbra is megmarad az ételburgonya 10 százalékos kedvezménye, a cukorrépa, a bányafa, a mütrágya, a koks és a szén tarifakezvézménye.

Csehszlovák érdekelttség a bajor üvegiparban? Berlinből jelentik: Itteni pénzügyi körökben úgy hírlik, hogy több bajorországi üveggyár csehszlovák tulajdonba megy át, avagy csehszlovák cégek pénzügyi érdekelttség útján befolyást nyernek a bajor üvegiparra. Az ezirányú tárgyalások állítólag már folyamatban vannak. Hír szerint két nagyobb csehszlovák üveggyár érdekvállalásáról van szó, a két gyár nevét azonban egyelőre még nem hozták nyilvánosságra.

*Olcsó gramfon és legjobb lemezek a «Safurth»-ban Cluj. P. M. Viteazul. Kérjen ingyen katalógust.

Hirdessen az Uj Keletben

Rom. szabad. No. 13106. sz. **VEZUV** Szabadalom bejelentve minden államban.

Várakozáson felüli megépetést nyújt mindenki számára a hőterjesztő és tüzelőanyag megtakarító készülék. A fűtőtechnika legnagyobb vívmányai! 50 százalékos megtakarítás. Gyors hőképződés. Bármilyen vashálványhoz alkalmazható! Olcsó, mert a tüzelőanyag megtakarításán a készülék ára 14 nap alatt megtérül.

Gyártja: **Veiszberger Timisoara.**

Cluj-i képviselője: **Makkay si Burkhardt** vaskereskedők.

AZ IDEGENVEZETŐ

— Magának egyéni és nemzeti haragja van a törökök ellen, látom. Érdekel a dolog, kérem, mondja el.

— Adjon egy cigarettát!

— Magam nem dohányzom, itt van mindjárt egy egész skatulya.

— Helyes, ön egy rendes bohém, így szeretem. Én is valamelyest az vagyok. Zenész. Mindenféle népi instrumentumon játszom, de jól értek azért a brácsához és a hegedűhöz. Ha együtt maradunk, mindent be fogok bizonyítani magának. Előbb azonban megmutatom a várost, tudom, az a maga üzlete, nézni, impressziókat fogni, lejegyezni, egyéni megírva, szemléltetően visszaadni. Szép művészet, nem mondom, de a zene mélyebb, nemesebb dolog, lelkesít, elmélyít, üdít, fölemel égi szférákba.

— Jöjjön, — mondom, — nézzük a várost. Majd azután fogunk eszmét cserélni a művésztől.

— Helyes! Majd azután.

Karon fogott. Idegenben az ember félszeg és puha. Jól esett ennek a rap-szódikus embernek a barátsága. Már eddig is azzal ahogy elfogja az idegent, ahogy kinézi magának a „kuncsaftot”, ahogy a saját dolgát bekapcsolja a másokéba, nem mindennapi életrevalóság tanujelét adta.

Az uca — uapsütéses, meleg idő lévén — nem volt alkalmas mesék meghallgatására. Így hát lementünk a városnak csöndes, a tűz óta kiépítetlen részébe. Szent Zsófia temploma körül nincs vásári zsivaj, házakban és félig kész épületek téglái között, alig vakolt hajlékokban kuncorog a szegénység. Látni házakat, amiken valahogy átugrott a tűz ördöge és itt a régi alsóváros régi szaga és szelleme terjeng. Ha az ember a házakat nézi, egyre drukkolnia kell, hátha leesik az egyiknek a fűdele, hátha leszakad a vasból való külső lépcsőzete, hátha ledől az oszlopa. A tegnapi sár még nem szikkadt föl, úgy ugrádoztunk köveken és deszkákon, mintha táncolni tanulnánk. Mondotta is a vezetőm:

— Menjünk le innen, menjünk a templom előtti térre, mert könnyen beeshetünk, látja, abba a mély és széles gödörbe!

A mély és széles gödörben egy muzeumra való ókori oszlopfej, sárga, talpat hevert. Ha archeológus lennék, amivel az idegenvezető elriasztotta mellettem az ügynököt, bizonyára leszálltam volna a mélybe, így azonban elmentem a templomtérre, leültünk egy padra és az ember megkérdezte:

— Meddig marad az országban?

— Rövid néhány hétig!

— Az embereket itt nagyon olcsón boldoggá lehet tenni.

— Szeretek boldogítani olcsón. Ez az esetem. Ilyen üzletben szívesen benne vagyok.

— Az emberek erre felé nagy megtisztetésnek veszik, ha akár töredéke, akár rosszul, néhány görög szót vált velük. A rendőrről pláne muszáj görögül beszélnie. Én magát napról-napra tanítani fogom husz-harminc szóra. Tíz nap alatt háromszáz görög szó birtokában lesz és akkor...

— Akkor én nemsokára bucsút veszek az országtól.

— Ez az! Elutazása előtt ön beszélni fog néhány görög szót akár a miniszterekkel is Athénben, akiket egészen boldoggá fog tenni!

— Nagyon jó. Miniszterek boldogítása amúgy is benne van életem programjában. Mielőtt megkezdénénk, mondja el nekem, miért haragszik a törökökre és hogyan került maga ide?

— Látja a templomot? Ez kicsiny méretekben kópíja a sztambuli Aja Szófiának, ami most még mecsét, de ki tudja, meddig? Mindig megdobban a szívem, valahányszor idejövök és látom a megcsontított minaretet, amire olyan födelet adtak, mint az orosz teméplomtornyokra.

Az Aja Szófia roppant arányaival, kupolája korongjának aranytűzével, a zajos étellel, ami előtte nyüzsg — kávécsok, ereklyeárusok, uccai cipészek, mosakodó hűvek, ludtollal dolgozó kényvetírók tömege — ez a bazárszerű élet erősen az emlékezetemben maradt.

— Senimi hasonlatosság — mondom — gyöngy kópia.

— Ön egy romantikus, uram. Ma jó idő van, napos idő, ez az irók napja. Mondja utánam: Szimeron échómen órean iméran!

— Szimeron échómen órean iméran!

— Mit jelent ez?

— Szép napunk van ma!

— Nézzen az útra, micsoda sár van!

— O drómosz ine poli laszpo uenosz!

Ezt utána mondtam ötször, tízszer, amíg hibátlanul mondtam. Tudtam köszöneti — Kalin iemran, — tudtam érdeklődni a miniszter ur hogyan léte felöl — posz iszte szimeron kirie — de ha történetesen a miniszter érdeklődne csekélységem hogyan léte felöl, má megkukulnék. Rendszer nélkül oktatott.

A nap odasütött, verejtékezön melegünk lett, hagyjuk abba a tudományt — mondom — elég!

— Jó, hagyjuk egyelőre abba.

— Ugy történt — és most már nem tudott folyamatosan beszélni.

Háromszor is belekezdett, ugylátszik rossz emlékek riasztották.

— Mi van magával?

— Kiesinyt hagyjon magamba szálani. Szeretném rendezni a gondolataimat.

Amikor rendben voltak a gondolatai, temperamentummal beszélt. Perában született, az apja építész volt, őt is erre a mesterségre fogta, az örmények a kelet építőmesterei.

— Mialatt a török urak dözsöltek, vagy csibukoztak, mialatt adólistáikat nyuzták a dolgozó embereket, azalatt mi csináltuk a házaik terveit, kimintünk hajnalban az épülethez, instruáltunk, lármáztunk a munkásokkal, pofoztuk őket, hogy minél jobb épületeket kapjanak minél előbb a bitangok. Menynyit dolgoztunk!

— Pofozni, valóban nagy munka!

— Ne legyen maliciózus. Nem pofoztam, csak török munkást, mert benne láttam a faj minden koniszságát.

— Meg kell hagyni, ez nagy igazság volt!

— Vannak dolgok, amikben az ember nem az igazságtól vezeteti magát, hanem az ösztöntől.

— Most már folytassa, de kitérés nélkül.

— Önök keveset tudnak azokról a dolgokról, amik a háboruban történtek akkor, amikor az ántánt hajói a Boszporusban voltak.

— Csak ami a jelentésekben jött és amit semleges országok lapjaiból olvasni lehetett.

— De nem lehetett olvasni, hogy a keresztények között Konstantinápolyban micsoda ujjongás volt, amikor az angolok kijelentették, hogy a várost elveszik a törököktől és semlegesítik. Akinek török ellensége volt, nyílt uccán büntetlenül szembeköphette. Aki török hatóságok bizonyítványát hordta magánál, sietett az angol vagy francia parancsnoksághoz és kicserélte. Azután a török rendőrségre mentek és a tisztviselők személtáira darabokra tépték a török írásokat.

— Aztán jött a kijózanodás!

— Nemcsak kijózanodás jött, hanem jött a nagy bosszu. A török ember vad-ságában elnéző és türelmes is tud lenni, de csak akkor, ha győzött. Most, hogy a háborúból vesztesen került ki, nem ismert kíméletet. Amikor az ántánt hajók elhagyták a konstantinápolyi partokat, a hatóságok mindenkitől követelték az írásokat és jaj volt azoknak, akik eltépték.

— A zsidók hogy viselkedtek?

— A zsidók a keleten a józanság prototípusa. Mindenféle uralmat tudomásul vesz, nem lázong, nem kárörvend, nem gúnyolódik. A zsidók csinálták az üzleteket az angolokkal és amikor a kiehelt, nehezen összetoborzott, rongyos amatőrei csapatok bejöttek Konstantinápolyba, akkor sietve újabb üzleteket csináltak a törökökkel.

— Én nem találkoztam Konstantinápolyban meggazdagodott zsidókkal!

[Folyt. köv.]

Színház - Művészet

A Nemzeti Színház és a Román Opera heti műsora:

Péntek: Aida (Heltay Idával, Szabó Zoltán vendégjátékával)

Vasárnap d. u.: Borboa mester (dráma).

Vasárnap este: Bohémek (Tyron Silva és Rózsa Anna fellépésével).

Hétfő: Fideho (Maria Cami vendégjátékával) Jubiláris estély, az ezredik kolozsvári operaelőadás alkalmával.

A Magyar Színház műsora:

Péntek: Az utolsó Verébély-lány. (6-od-szor. Napibérlét 21. szám. A. Sorozatszám: 211.)

Szombat: Törvényes szünetnap. Nincs előadás

Vasárnap délután fél 3 órakor: Az obsitos. (Operettrepriz. Mérsékelt helyárakkal. Sorozatszám: 212.)

Vasárnap délután fél 6 órakor: Az utolsó Verébély-lány. (7-ed-szer. Rendes helyárakkal. Sorozatszám: 213.)

Vasárnap este 9 órakor: Eltörött a hegedűm. (Operettrevü-ujdonság, 9-cdszer. Bérlétszünetben. Sorozatszám: 214.)

Hétfő délután 3 órakor, 5 órakor és 7 órakor: A Könyv-cirkusz öt világhírű zenébölcének fellépése. (Bril-

liáns műsor. A legközelebbi Pál és Patachon-imitáció. Rendkívül olcsó helyárak: 40, 30, 20 és 10 lej.) Hétfőn este 9 órakor: Az utolsó Verébély-lány. (8-adszor. Bérlétszünetben. Sorozatszám: 215)

A színháziroda közleményei:

Ma este is Verébély lány. Hatodik előadása lesz ma este a példátlan sikerű, ragyogó szellemességű Utolsó Verébély lány-nak, amelynek az előadásai a szakadatlan ujjazások, ismétlések és fergeteges tapsviharak miatt a késő éjféli órákig húzódik. Vasárnap félhatkor hetedszer, hétfőn este 9-kor pedig 8-szor adják az Utolsó Verébély lányt.

Vasárnap este eltörött a hegedűm! A legbrilliansabb sikerű operett-ujdonságnak az Eltörött a hegedűm-nek vasárnap este lesz a legközelebbi előadása.

Vasárnap délután olcsó helyárakkal Obsitos. Kálmán Imre hangulatos, szép operetteje az Obsitos fog vasárnap délután félhárom órakor olcsó helyárakkal színtekereülni.

Jó gyermekek figyelmébe! Vasárnap délelőtt 11 órakor mozimatiné lesz a magyar színházban igen olcsó matiné helyárakkal. A Kis haszontalan című mesejáték fog vetítésre kerülni a gyermekvilág legkedveltebb színészével Mary Osbornnal a főszerepben. Ezenkívül kacagató kis tréfák, érdekes világesemények. A matiné helyárai: 15 és 10 lej.

Több mint 1200 pár
hokey mű- és gyorsfutó

ból választhat, ha idején felkeresl

Kun Mátvás Fia

szaküzletét: Kolozsvár, C. Victoriel 2.

Köszörlés, javítás és nickelés kifogástalanul eszközöltetik.

PRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg melléke van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Mérlegképes könyvelő, német-magyar levelező, azonnal betépre állást keres. Megkeresések „Mérlegképes” jellegre keressenek. 1337

Jól bevezetett dobozgyárba felvétetik önállóan dolgozni és vezetni tudó szabász és kalkulátor. — Benőülés lehetséges. — Cim: Moskovits, Vizeucca 8.

Főtéren 2 ágyas butorozott szoba kiadó. Cím a kiadóban. 1473

Tanoncokat öntő és lakatos szakmába keres „Omega” Pémárgyár Tégla-u. 10.

Forgalmas helyen üzletelhelyiség kiadó. — Vágóhídtér, Str. Anton Pán 16.

Egy különbejárta szoba butorral vagy anélkül azonnal kiadó. Györgyfalvi-u. 23

Barzel

fierarie - vasúzet

CLUJ

(Kolozsvár) P. M. Viteazul 13. szám.

Telefon 10-43

Végleg megszüntetjük gramofon és lemezzraktárunkat, ezért az összes raktáron lévő gépeket és lemezeket féláron kiadusítjuk. Legjobb alkalom szép karácsonyi és újévi ajándék beszerzésére. Triska I. Cluj, Str. Saguna 14. sz.

Raktár-helyiség

száraz, világos, cca 200 m², kiadó Malou-ucca 28.

00000000